

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060103

DOM
2015-03-26
Stockholm

Mål nr
M 11070-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2013-11-08 i mål nr M 1730-13,
se bilaga A

KLAGANDE OCH MOTPART

Emmaboda Granit AB, 556534-1400
Box 77
361 22 Emmaboda

Ombud: Oskar Karlsson
Samma adress

MOTPART

Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

KLAGANDE OCH MOTPART

1. Elisabeth Cederberg
Uggetorp 1128
280 70 Lönsboda

2. Henrik Cederberg
Adress som 1

3. Charlotta Cederqvist
Biskopsgården 1122
280 70 Lönsboda

4. Mats Cederqvist
Adress som 3

5. Alexander Gustafsson
Vermanshult 1115
280 70 Lönsboda

6. Jennie Hellberg
Adress som 5

7. Marianne Mårtensson
Biskopsgården 1120
280 70 Lönsboda

Dok.Id 1160379

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

8. Per-Ola Mårtensson
Adress som 7

9. Karl-Erik Nyman
Järngatan 7
234 35 Lomma

10. Kerstin Wahlman
Vermanshult 1163
280 70 Lönsboda

11. Stig Wahlman
Adress som 10

SAKEN

Tillstånd till täktverksamhet på fastigheterna Biskopsgården 1:12 och 1:14 i Östra Göinge kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på följande sätt.

1. Villkor 24 upphävs.
2. Villkor 6, andra stycket, ges följande lydelse.

Krossning och sortering får inte ske under veckorna 26-31. Bergsborrning och sprängning får inte ske under veckorna 26-31 när det inte finns skyddande bergväggar. När brytningen nått ner en pallnivå (minst sex meter bergvägg) får bergsborrning och sprängning även ske under veckorna 26-27.

3. Utöver vad som angetts under rubriken Delegation får tillsynsmyndigheten vid behov även föreskriva närmare villkor avseende utformning och placering av reststensupplaget under verksamhetstiden.
-

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Emmaboda Granit AB (bolaget) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av villkor i mark- och miljödomstolens dom enligt nedan, meddelar bolaget tillstånd till täkt av blocksten inom fastigheterna Biskopsgården 1:12 och 1:14 i Östra Göinge kommun i enlighet med bolagets tillståndsansökan.

Bolaget har yrkat att mark- och miljödomstolens tillägg till villkor 6 ändras och ges följande lydelse:

Krossning och sortering får inte ske under veckorna 26-31. Bergsborrning och sprängning får inte ske under veckorna 26-31 när det inte finns skyddande bergväggar. När verksamheten nått ner en pallnivå (minst sex meter bergvägg mot bostäder) där bergväggar dämpar bullret ytterligare får krossning, sortering, bergsborrning och sprängning även ske under veckorna 26-27.

Bolaget har yrkat att villkor 24 utgår och ersätts med utredningsvillkor U4 i enlighet med Länsstyrelsens i Skånes beslut den 21 mars 2013 (dnr 551-22049-2012).

Elisabeth Cederberg, Henrik Cederberg, Charlotta Cederqvist, Mats Cederqvist, Alexander Gustafsson, Jennie Hellberg, Marianne Mårtensson, Per-Ola Mårtensson, Karl-Erik Nyman, Kerstin Wahlman och Stig Wahlman (Stig Wahlman m.fl.) har i första hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska avslå bolagets ansökan om tillstånd för täktverksamhet.

I andra hand, för det fall Mark- och miljööverdomstolen finner att tillstånd kan meddelas, har de yrkat att villkoren för tillståndet ska ändras på följande sätt.

- blocksten och reststen ska avyttras parallellt
- den ekonomiska säkerheten i villkor 22 ska höjas
- vattenprover enligt villkor U1 i länsstyrelsens beslut ska tas kontinuerligt under och även efter täktens drift
- driftstiderna i villkor 6 i mark- och miljödomstolens dom ska begränsas till åtta veckor under sommaren samt under jul- och nyårshelgerna.

Bolaget och Stig Wahlman m.fl. har bestritt varandras ändringsyrkanden.

Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen), har tillstyrkt bolagets yrkande om ändring av villkor 6 med undantag för tiderna vad gäller bergsborrning och sprängning och föreslagit att villkoret får följande formulering:

6. Krossning och sortering får inte ske under veckorna 26-31. Bergsborrning och sprängning får inte ske under veckorna 26-31 när det inte finns skyddande bergväggar. När verksamheten nått ner en pallnivå (minst sex meter bergvägg mot bostäder) där bergväggar dämpar bullret ytterligare får bergsborrning och sprängning även ske under veckorna 26-27.

Länsstyrelsen har vidare föreslagit att mängden reststen fastställs i villkor med följande lydelse.

24. Reststensupplaget får omfatta maximalt 600 000 ton sten.

Utformningen av upplaget bör utredas under en prøvotid enligt följande.

U4. Bolaget ska utreda utformningen av upplaget med avseende på höjd och utbredning. Hänsyn ska tas till översvämningsområden, sumpskog, Bivarödsån och landskapsbilden. Bolaget ska även redovisa hur många kubikmeter sten som 600 000 ton innebär och vilken yta (m²) det tar i anspråk när det ligger i upplag. Detta för att bolaget och tillsynsmyndigheten lättare ska kunna bedöma mängderna i upplaget under drifttid och avslutning.

Bolaget ska senast 12 månader efter att tillståndet har vunnit laga kraft till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Skåne redovisa U4.

Under prøvotiden och in till dess att annat beslutas ska följande provisoriska föreskrift gälla:

P4. Reststen får inte läggas inom översvänningsområden enligt figur 1 i PM ”Översvänningskartering i anslutning till planerad blockstenstäkt vid Biskopsgården norr om Lönsboda” upprättad av DHI den 19 januari 2012.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har åberopat samma omständigheter och grunder som i mark- och miljödomstolen samt tillagt bl.a. följande.

Emmaboda Granit AB

Underlaget för ansökan är tillräckligt för att tillstånd till verksamheten ska kunna ges
Bolaget har kompletterat tidigare miljökonsekvensbeskrivning med en utförligare lokaliseringstudning med bl.a. alternativa lokaler, en mer detaljerad genomgång av de alternativa lokalernas bergskvalitet samt ekonomiska konsekvensanalyser av dessa. Miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller därmed de krav som rimligen kan ställas på denna typ av handlingar. Utredningen visar även på att Biskopsgården är en lokal där verksamheten kan bedrivas på ett ekonomiskt försvarbart sätt. SGU:s yttrande utgör en viktig handling i prövningen av bolagets ansökan eftersom det visar på fyndighetens unicitet vilket mark- och miljödomstolen tidigare inte ansåg var visat.

Bolagets ansökningshandlingar inkluderade en avfallsplan för den ansökta verksamheten, man har även redogjort för reststenens status som utvinningsavfall däri. Bolaget delar Naturvårdsverkets bedömning att klassificering av reststenen bör avgöras i samråd med tillsynsmyndigheten och inte i tillståndsprövningen.

Boverkets allmänna råd *Bättre plats för arbete* (1995:5), där 500 meter anges som rekommenderat skyddsavstånd mellan bergtäkter och bostadsbebyggelse, utgör inget hinder mot den ansökta verksamheten. Detta med hänsyn till att den ansökta verksamheten inte är en sådan bergtäkt som avses i de allmänna råden samt att blockstenstäckten uppfyller normalt tillämpade riktlinjer, komfortvärden och villkor vid betydligt kortare avstånd än de rekommenderade skyddsavstånd som anges i de allmänna råden.

Frågan om verksamheten kan anses utgöra tillståndspliktig vattenverksamhet

Den ansökta verksamheten skadar inte allmänna eller enskilda intressen och vattenverksamheten kan därmed inte anses tillståndspliktig enligt 11 kap. 12 § miljöbalken. Länsstyrelsen har därmed gjort rätt att som första instans pröva ärendet enligt 9 kap. miljöbalken och i enlighet med bolagets ansökan.

Villkor 24, reststensupplaget

Ett sådant villkor som mark- och miljödomstolen satt upp, som begränsar bolagets möjlighet att lägga upp reststen, är så pass inskränkande att verksamheten inte kan bedrivs fullt ut under 17 av de 20 år som tillståndet gäller. Tidigare meddelat utredningsvillkor (U4) har ingen koppling till behovet av täkten (produktion av blocksten) och kan därmed inte anses utgöra en behovsprövning i den mening som framgår av 20 e § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Härmed kan frågan om reststensupplaget inte anses ha någon koppling till täktens tillåtlighet. Det finns inte heller någon koppling mellan produktionsperioden tre år och huruvida reststenen ska ses som avfall eller inte. I och med att reststenshanteringen har beskrivits i ansökningshandlingarna ska hanteringen betraktas som en följdverksamhet och således ingå i tillståndet. En annan ordning ger upphov till dubbelprövning.

Villkor 6, driftsbegränsningar under semesterperiod

Mark- och miljödomstolens motivering stämmer inte överens med det tillägg till villkor 6 som domstolen beslutade om, vilket medför osäkerhet i att avgöra vilka verksamhetsmoment – sprängning eller borrning – som ska begränsas under tidsperioden. Detta medför även osäkerhet för tillsynsmyndigheten vid bedömning av vilken av verksamheterna som är tillåten.

Verksamheten kommer att utformas så att krossning och sortering sker i skydd av bullervallar, vilket motsvarar det topografiska skydd som uppkommer för bergsborrning och sprängning vid verksamhet på lägre pallnivåer. Det är ur bullerhänsyn ingen skillnad mellan det skydd som finns för bergsborrning och sprängning och det skydd som skapas genom bullervallarna. Att kross- och sorterverk står på samma marknivå har ingen betydelse.

Efterbehandlingsplan

Efterbehandlingsplanens reststensupplag dimensionerades efter begäran från länsstyrelsen på sådant sätt att planen visar på ett s.k. ”värsta scenario” där ingen reststen återvinns eller återanvänds. Efterbehandlingsplanen speglar inte på något sätt bolagets intentioner avseende reststenshanteringen. Dess tidigare åtagande avseende reststenshanteringen står fast. Framtida samhällsbyggnadsprojekt (t. ex. Europabanan) är inte inkluderade i de beräkningar av avyttringstakt som presenterats. Det är därför inte osannolikt att avyttringstakten kan bli avsevärt högre. Möjligheten att använda reststenen är inte på något sätt försvårad eller förverkad till följd av bolagets verksamhet och kan därför inte anses medföra någon misshushållning av naturresurser.

Övrigt

Vad gäller eventuell påverkan på Bivarödsån och dess flöde motverkar den sökta verksamheten inte uppfyllelsen av miljökvalitetsnormen för förvaltning av kvalitén på vattenmiljön och inte heller medverkar den till någon nämnbar negativ förändring av vattenmiljön.

Ställd säkerhet står i linje med de säkerheter som vanligtvis föreskrivs för aktuell verksamhetstyp. Som exempel kan nämnas att bolagets verksamhet vid Vångaberget i Kristianstads kommun påförts en säkerhet i samma storlek som den ansökta verksamheten. Dessa verksamheter bedrivs på samma sätt och har i princip lika stora brytningsområden. Verksamhetsområdet vid Vångaberget är dock ca 13 hektar större.

Stig Wahlman m.fl.

Underlaget för ansökan är så bristfälligt att tillstånd till verksamheten inte bör ges

Bolaget har inte kompletterat lokaliseringstuderingen med nya alternativ eller ekonomiska kalkyler för de olika alternativa lokalerna. Bolaget måste även lyfta fram sådana lokaliseringar de inte har rådighet över. De alternativ som är orealistiska bör strykas från ansökan. Bolaget har dessutom uteslutit viktig information om hur avsättningen för reststen skulle se ut vid de alternativa lokaliseringarna.

Bolaget har inte presenterat några fakta till stöd för dess påstående att det inte finns någon likvärdig blockstensfyndighet i Europa eller Sverige, varför denna information ska utgå från ansökan. SGU:s utlåtande om hyperitdiabasen bör dessutom inte tillmätas någon avgörande betydelse för tillståndsfrågan alternativt uteslutas helt från ansökan, eftersom frågan om fyndighetens unika ställning i enlighet med vad mark- och miljödomstolen uttalat inte har relevans för om tillstånd bör ges. Underlaget för tillståndet har därför varit undermåligt även i denna del och beslutet att bevilja tillstånd är felaktigt.

Det finns flera täkter i närområdet som skulle kunna tillgodose behovet av täktmaterial, varvid det på befintligt underlag framgår att området redan är överretablerat av täkter. Tillstånd till aktuell täkt måste därför föregås av en behovsutredning som ska ligga till grund för en behovsprövning utifrån hushållningsbestämmelserna i miljöbalken. Detta även om regeln om behovsprövning togs bort ur miljöbalken 2009. Naturvårdsverket bör även belysa hur behovsprövningen av likvärdig verksamhet ska tolkas och hur den konkurrenssituation bolaget anger som skäl för sin ansökan om täkt av ny blocksten ska förhålla sig till tillståndsprövningen.

Boverkets rekommenderade skyddsavstånd om 500 meter som framkommer av allmänna rådet *Bättre plats för arbete* (1995:5) ska gälla nu aktuell verksamhet. Eftersom bebyggelse finns inom rekommenderat skyddsavstånd är målet ”god bebyggd miljö” inte uppnått. Även på denna grund bör bolagets ansökan avslås. Boverket bör yttra sig i målet.

Frågan om verksamheten kan anses utgöra tillståndspliktig vattenverksamhet

Bolagets uppritade kartor (karta 128-16) visar felaktiga riktningar av vattenflödet, som egentligen rinner från ån och runt täktområdet och under väg 121. Därefter rinner det ut till ett våtområde/myrmark. Beräkningen av vattnets 100-årsflöde kan även vara missvisande.

Det kan ifrågasättas om bolaget har fört fram tillräckligt underlag för att kunna frångå tillståndskravet på vattenverksamhet. Två undersökningsborrningar ligger till grund för utredningen av konsekvenserna av länshushållning av den planerade täkten. Dessa

provade endast en begränsad del av det planerade täktområdet och det framhölls att beräkningarna var ”behäftade med stora osäkerheter då berget i verkligheten är en sprickakvifär”. Förekomst av sprickor med högre transmissivitet än de som undersökningsborrharna har genomborrat kan öka den inrinnande mängden grundvatten. Detta kan ge en felaktig bild av beräkningen av inrinnande grundvatten. Den planerade verksamheten påverkar således grundvattnet på så sätt att grundvattensänkning kan ske, vilket kan skada enskilda intressen.

Villkor 24, reststensupplaget och efterbehandlingsplan

Reststenen bör klassas som avfall och medföra att provtagningar av vatten ska följa de regler som gäller för utvinningsavfall. Det utredningsvillkor (U1) om utredning av innehåll avseende vissa ämnen i utkommande vatten från avfallsanläggningen som uppställts är således inte tillräckligt. Beräkningen av buffertlagret är felaktig, den borde utgå från en totalvolym under hela tillståndstiden om 20 år. Det finns en överretablering av reststensavfall vilket med stor sannolikhet kommer leda till ett stort avfallsberg nära vattendraget. Bolaget har ingen möjlighet att göra sig av med reststensavfallet enligt de beräkningar som bolaget samt andra entreprenörer genomfört. Bolagets beräkningar och ritningar gällande efterbehandlingsplanen stärker denna tanke. Ansökan saknar vidare en avfallshanteringsplan för den avfallsanläggning som reststensupplaget utgör.

För det fall tillstånd meddelas, välkomnas att reststensupplaget regleras i villkor, dock måste det begränsas ytterligare utöver det förslag som uppställts av länsstyrelsen. Bolagets invändning att ett slutligt villkor utgör en begränsning av dess möjlighet att bedriva verksamhet är en organisatorisk fråga för bolaget att lösa internt.

Vad gäller avsättning och upplag av reststen, riskerar Bivarödsån att utsättas för skadliga effekter om dumpad reststen tillåts belamra den planerade sedimentationsdammen och översilningsområdet, vilka då mister sin renande funktion och släpper ut finpartikulärt jordmaterial. Frågan om sedimentationsdammen är att betrakta som en avfallsanläggning är inte heller utredd.

Villkor 6, driftsbegränsningar under semesterperiod

Driftstiderna bör begränsas en längre tid under sommaren, men även under jul- och nyårshelgerna.

Övrigt

Karl-Erik Nyman har särskilt framfört att han kommer att drabbas av en avsevärd förmögenhetsförlust för det fall tillstånd meddelas för täkten, till följd av att bostadsbyggnaden på hans fastighet varken kan uthyras eller säljas.

Länsstyrelsen*Fråga om verksamheten kan anses utgöra tillståndspliktig vattenverksamhet*

Bolaget har informerats om att bortledning av grundvatten är tillståndspliktigt. Generellt bör en prövning av 9 och 11 kap. miljöbalken ske samlat. I detta fall fanns inget ärende enligt 11 kap. miljöbalken vilket innebär att länsstyrelsen prövade ärendet enligt 9 kap. som första instans.

Villkor 24, reststensupplaget

Bolaget uppger att ca 85 procent av det brutna berget blir reststen som ska läggas i upplag för eventuell uppkrossning i framtiden. Det är fråga om en ny täkt i opåverkat område. Bolaget har åtagit sig att i så stor utsträckning som möjligt verka för att den absoluta merparten av all reststen som uppkommer bearbetas och förädlas till produkter som efterfrågas på marknaden. Detta är en förutsättning för att anse att verksamheten är rimlig ur hushållningsperspektiv. Föreslagen mängd om 600 000 ton som kan läggas i upplag är avfall från ca fyra års maximal produktion eller sju års normalproduktion. Det innebär att bolaget kan bedriva verksamhet i fem till sju år innan upplaget fylls. Dessutom går det åt en hel del material i uppstarten av täkten för att bygga ut verksamhetsområdet. Tidshorizonten är därmed så stor att bolaget har tid att arbeta för att få avsättning för stenen. Det kan inte anses orimligt att en viss krossning och borttransport av stora block kommer att ske hela tiden vilket innebär att upplaget inte fylls på fullt ut med produktionen. Villkoret innebär att bolaget i slutet av produktionen kan kvarlämna en viss del sten om det i slutet inte finns avsättning. Bolaget ska dock arbeta för att inte kvarlämna något alls på platsen efter att verksamheten avslutats.

Utformningen av upplaget kan utredas under en provotid. Under denna tid bör provisoriska villkor meddelas om placeringen av reststensupplaget.

Reststenen bör anses vara avfall i de fall det inte finns en direkt avsättning för den. Bolaget har i ansökan beskrivit sin avfallsanläggning och länsstyrelsen har bedömt att uppläggningsavfall är tillåtligt om upplaget begränsas och bolaget återvinner en större del av avfallet.

Villkor 6, driftsbegränsningar under semesterperiod

Det är rimligt att verksamheten begränsas under sommaren då området annars är opåverkat av bullrande verksamheter. Perioden bör inte avse bolagets semesterperiod, utan den period då många människor har semester, veckorna 26-31. Det är dock rimligt att borring och sprängning får ske när bolaget nått ner en nivå och när det finns en skyddande bergvägg mot närboende under de veckor som bolaget inte har semestertid. Krossning bör dock begränsas hela perioden då den står på samma nivå hela tiden. Beräkningarna av buller som bolaget presenterat visar att begränsningsvärdet för buller underskrids med liten marginal vid en bostad och att krossningsverksamheten bidrar med 6-8 dBA högre bullervärden vid vissa bostäder jämfört med när endast verksamhet för blockstensbrytning sker. Om reststensupplaget räknas som bullervall råder det osäkerhet om när denna kommer finnas på plats med tanke på att bolaget har för avsikt att krossa upp så mycket reststen som möjligt. Det ska dessutom utformas i både höjd och läge så att det skärmar av mot bostäderna. Om Mark- och miljööverdomstolen bedömer att villkoret ska ändras så att krossning och sortering får ske under veckorna 26-27 i likhet med bergsborring och sprängning bör det framgå i villkoret att krossningen endast får ske när det finns en bullervall mot bostäder som skärmar av bullret från denna verksamhet.

REMISSYTTRANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Remissmyndigheterna har sammanfattningsvis yttrat sig enligt följande.

Naturvårdsverket

Reststenens fortsatta användning är avgörande för klassificeringen enligt miljöbalken som biprodukt eller avfall. Klassificeringen av restprodukterna kan variera över tiden.

Det är därför en fråga som inte bör avgöras vid tillståndsprövningen. Beslutet om klassificering av restprodukterna bör istället göras av den som bedriver verksamheten där avfall uppkommer efter samråd med tillsynsmyndigheten. En sådan klassificering bör göras senast när produktionen påbörjas. Bedömningen av om restprodukten är avfall eller biprodukt är avgörande för vilka krav som ställs vid vidare hantering av restprodukten. Reststenen kan användas även om den klassificeras som avfall. Det är positivt att verksamheten planeras så att reststenen kan användas när efterfrågan uppstår. Om reststenen kan användas för att minska användningen av naturgrus så ligger även detta i linje med miljö kvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet*. Om det inte är säkert att reststenen kommer att användas eller om denna användning inte kan förutses annat än på mer eller mindre lång sikt är den avfall. Det är inte tillräckligt att det är möjligt att materialet ska användas för att det ska betraktas som en biprodukt.

Om sökanden anser att sannolikheten är stor att restprodukterna kommer att klassificeras som avfall finns möjlighet att ansöka om eventuella tillstånd för avfallshantering i samband med ansökan om tillstånd för övrig verksamhet. Detta är ett sätt att undvika dubbla prövningar.

Frågan om avsättningsmöjligheterna för reststenen är inte lämplig att skjuta upp. I samband med att produktionen börjar krävs kunskap om den fortsatta användningen av restprodukten. Miljökonsekvensbeskrivningen bör beskriva miljöeffekterna av ett upplag av reststen. Flera av de försiktighetsmått som anges i förordningen (2013:319) om utvinningsavfall kan vara relevanta oavsett om reststenen klassificeras som avfall eller inte. Om förordningen inte är tillämplig kan motsvarande krav ställas med stöd av 2 kap. miljöbalken. Om reststenen är avfall vid en bedömning enligt 15 kap. 1 § miljöbalken är den så även under de tre första produktionsåren. Reststenen kan komma att lagras i tåkten oavsett om den klassas som avfall eller inte. Naturvårdsverket delar bolagets mening att det inte är motiverat att begränsa upplagets storlek med hänvisning till eventuell avfallsklassificering. Det kan däremot finnas andra skäl att begränsa upplaget.

Det är sökanden som i sin ansökan anger ramarna för prövningen, men ytterst åligger det tillståndsmyndigheten att ta ställning till om ansökan kan ligga till grund för

prövningen. Sökanden måste därför i ansökan ange vilka tillstånd ansökan omfattar. Det noteras att ansökan inte omfattar tillstånd till vattenverksamhet. Förhållandena för täkten innebär att tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken kan aktualiseras. Efter samråd med SGU har dock framkommit att det i detta fall är uppenbart att det inte finns någon risk för att denna verksamhets inverkan på vattenförhållandena skadar allmänna eller enskilda intressen. Undantagsregeln i 11 kap. 12 § miljöbalken kan därför eventuellt vara tillämplig i detta fall. Om Mark- och miljööverdomstolen bedömer att tillstånd krävs enligt 11 kap. miljöbalken kan det på grund av omständigheterna i det enskilda fallet finnas skäl att frångå kravet på en samlad prövning enligt 9 och 11 kap. miljöbalken.

Sveriges geologiska undersökning (SGU)

SGU har yttrat sig ett flertal gånger i ärendet. Inledningsvis påpekade SGU att grundvattenförhållandena i tillståndsansökan var sparsamt beskrivna och att sökanden borde utreda vilken påverkan en avsänkning av en planerad täktbotten medför och att brunnsinventering av enskilda vattentäkter borde ske. SGU yttrade sig även efter att bolaget kompletterat ansökan med en hydrogeologisk utredning som utvisade att bergmassan var tät och med nära obefintlig vattenförande förmåga.

SGU:s inställning är att alla täkter som bedrivs under grundvattenytan och där grundvattenbortledningen är sådan att det finns risk för att allmänna eller enskilda intressen skadas bör ha tillstånd till bortledningen. I det aktuella fallet menar SGU att det är inga eller ytterst små volymer grundvatten som kommer att hanteras och grundvattenpåverkan på verksamheten bedöms som liten. Det är därmed inte uppenbart att några intressen kommer att påverkas. SGU:s bedömning är att det inte finns anledning att söka tillstånd till grundvattenbortledning. Sökanden bör dock ha ett väl fungerande kontrollprogram som omfattar mätningar i omgivande brunnar.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL*Alternativredovisningen och lokaliseringen*

I likhet med mark- och miljödomstolen bedömer Mark- och miljööverdomstolen att alternativredovisningen uppfyller kraven på en miljökonsekvensbeskrivning. Det finns inte skäl att neka tillstånd på den grunden att denna inte skulle vara tillräcklig.

Av ansökan framgår att det finns fem bostäder inom en radie på 700 meter och att närmaste bostadshus är beläget ca 340 meter från gränsen för verksamhetsområdet. När det gäller avstånd till bostäder får en prövning göras utifrån förhållandena i det enskilda fallet. Det finns därvid inget fastslaget avstånd som domstolen är bunden av. Under förutsättning av att lämpliga villkor meddelas utgör avståndet till bostäder inte något hinder mot att tillstånd meddelas. Mark- och miljööverdomstolen gör heller ingen annan bedömning än den mark- och miljödomstolen har gjort vad gäller lokaliseringen som sådan och behovsprövningen i målet.

Frågan om tillämpning av 11 kap. miljöbalken om vattenverksamhet

Som en allmän utgångspunkt bygger miljöbalken på att prövningen av en verksamhet ska ske samlat. Det är verksamhetsutövaren som genom sin ansökan anger ramen för prövningen, men tillståndsmyndigheten har att se till att prövningen får en lämplig omfattning. När det gäller täktverksamhet är det av särskild betydelse därför att om vattenverksamhet ska bedrivas och därmed provas enligt 11 kap. miljöbalken innebär det att prövningen ska göras av mark- och miljödomstolen och inte av miljöprövningsdelegationen (jfr 21 kap. 3 § miljöbalken).

Sökanden har gjort gällande att tillstånd inte krävs. Frågan om tillämpning av 11 kap. miljöbalken har berörts i underinstanserna, men något uttryckligt ställningstagande om prövningsramen har inte redovisats på annat sätt än att det i miljöprövningsdelegationens beslut anges att prövningen görs enligt 9 kap. miljöbalken. Mark- och miljödomstolen har uttalat att påverkan på åvattnet inte föranleder tillämpning av 11 kap. miljöbalken.

Vid täkten kommer viss grundvattenbortledning äga rum, vilket utgör vattenverksamhet enligt 11 kap. 3 § 6 miljöbalken (11 kap. 2 § 2 enligt lydelse som gällde före den 1 juli 2014). Sådan verksamhet är tillståndspliktig (9 §).

Tillstånd eller anmälan enligt miljöbalken behövs inte om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena (11 kap. 12 § miljöbalken). Det är verksamhetsutövaren som har bevisbördan för att förutsättningarna är uppfyllda. Beviskravet är mycket starkt och kravet på att förhållandet ska vara uppenbart innebär att förprövningsplikten omfattar i princip all vattenverksamhet av någon betydelse (se prop. 1997/98:45, Del 2, s. 134).

Mark- och miljööverdomstolen finner, med hänsyn till vad som framkommit om den begränsade verksamhet som redovisats, liksom den begränsade påverkan, att remissinstansernas, och framför allt SGU:s, bedömning att bestämmelsen är tillämplig får accepteras; förprövningsplikt för vattenverksamhet föreligger alltså inte. Skäl för avvisning på grund av att prövningen varit för begränsad saknas därmed (jfr MÖD 2011:51).

Hanteringen av reststenen

Den övergripande fråga som Mark- och miljööverdomstolen har att ta ställning till beträffande reststenen omfattar vad som berörts ovan om en lämplig omfattning av tillståndsansökan och hur reststenen ska hanteras rättsligt.

Mark- och miljödomstolens redovisning under rubriken Blocksten och reststen (s. 12 ff.) är i huvudsak invändningsfri. Mark- och miljööverdomstolen delar också mark- och miljödomstolens slutsats att frågan om reststenens hantering är av betydelse för tillgodoseende av hushållningsprincipen och därmed för tillåtighetsbedömningen. Frågan är även förknippad med om och när reststenen är att bedöma som avfall och till en annan bärande princip i miljölagstiftningen, nämligen kretsloppsprincipen, dvs. möjligheterna till återanvändning och återvinning. Det är också en riktig utgångspunkt, såsom angetts, att ansökan inte anger ett ändamål med reststenen, att den heller inte omfattar någon ansökan om tillstånd till avfallshantering och att det därmed inte är möjligt att ge något sådant tillstånd.

Miljöprövningsdelegationen satte frågan om avsättningsmöjligheter för reststenen på provotid. Detta underkändes av mark- och miljödomstolen, som ansåg att syftet med provotiden var otydligt och att hanteringen av reststenen dessutom har betydelse för tillåtligheten på ett sätt som innebär att den inte bör sättas på provotid. Mark- och miljööverdomstolen delar mark- och miljödomstolens bedömning. Inom ramen för prövningen av själva täktverksamheten – vilket inkluderar såväl upplag av lossat material som efterbehandling – måste reststenens hantering kunna bedömas för att verksamheten ska anses tillåtlig.

Tillämpningen av hushållningsprincipen innebär att det är önskvärt att reststenen bearbetas och nyttiggörs så långt möjligt under tillståndstiden. Mark- och miljödomstolens villkor 24 om att högst 400 000 ton får läggas upp innebär i och för sig ett säkerställande av att reststenen nyttiggörs, i enlighet med vad sökanden har åtagit sig.

Reststenens fortsatta användning är avgörande för om den är att bedöma som biprodukt eller avfall. En aspekt på hushållningen av naturresursen är att reststenen även efter att tillståndstiden löpt ut kan nyttiggöras om behov uppstår. Som Naturvårdsverket anført kan klassificeringen av restprodukter variera över tiden. Detta är således en fråga som inte kan avgöras vid tillståndsprövningen. Reststenen kan komma att lagras i tåkten oavsett om den klassas som avfall eller inte.

Det sagda innebär emellertid att det inte är möjligt att vid tillståndsprövningen nu utgå från att avfall uppstår först efter tre år då anläggningen kan klassas som en utvinningsavfallsanläggning. Det är också tveksamt om och i vilken omfattning villkor 24 begränsar den sökta verksamheten på ett lämpligt sätt.

Det är oklart hur mycket reststen som kommer att användas vid uppbyggnaden av täktområdet, dvs. något som normalt inte innebär att stenen utgör avfall. Det är vidare osäkert hur stora avyttringsmöjligheterna är. Dessa kan också komma att variera över tiden, vilket beror på omständigheter utanför sökandens kontroll, t.ex. vad gäller det externa behovet av restmaterialet som en följd av byggande eller annan efterfrågan.

Det innebär inte självklart någon miljönytta om bolaget tvingas transportera bort reststen och lägga den på en annan plats för att uppfylla villkoret. Även om det är önskvärt att begränsa mängden reststen riskerar verksamheten genom villkor 24 att begränsas på ett sätt som inte framstår som rimligt. Detta gäller även, som länsstyrelsen föreslagit, under villkor att en större mängd sten – 600 000 ton – skulle få läggas upp.

En täktverksamhet som innebär att reststenen under tillståndstiden dels nyttiggörs så långt möjligt dels placeras i upplag utan risk för vattenförorening, får i och för sig bedömas som tillåtlig. Underlaget i målet möjliggör en sådan bedömning. Bolaget har beskrivit hur den planerade täktverksamheten avses bedrivas och även gett in en efterbehandlingsplan, vilket man uppgett motsvarar vad som mest kan komma att placeras i upplaget. Risken för att reststenen – som är inert – ska orsaka förorening av mark eller vatten kan bedömas vara begränsad. De invändningar som framförts om upplagets befarade storlek är visserligen beaktansvärda. Med hänsyn till att lokaliseringen ändå bedömts tillfredsställande samt att provisoriska villkor föreskrivits för utgående vatten och ytterligare utredning om förorening till recipient ska utföras, saknas tillräckliga skäl att meddela villkor som begränsar upplagets storlek under verksamhetstiden. För denna slutsats talar även det förhållandet att det finns andra regler som verkar för en minskning av mängden utvinningsavfall.

Förordningen (2013:319) om utvinningsavfall, utvinningsavfallsförordningen, (som trädde i kraft den 1 juli 2013 och ersatte den tidigare gällande förordningen {2008:722} om utvinningsavfall) innehåller krav bl.a. på att den som i sin verksamhet ger upphov till eller hanterar utvinningsavfall ska vidta avfallsförebyggande åtgärder, främja den återvinning av avfallet som är lämplig från miljösynpunkt och bortskaffa avfallet på ett sätt som är säkert för människors hälsa och miljön på kort och lång sikt (22 §). En avfallsplan måste vidare ges in.

Sökanden kommer således att vara tvungen att ta ställning till hur den vidare verksamheten ska planeras och bedrivas med avseende på avfallsfrågan.

Slutsatsen är i detta fall att verksamheten får anses tillåtlig enligt miljöbalken under förutsättning att sökanden fullgör sitt åtagande att finna avsättning för reststenen. Detta åtagande ryms under det allmänna villkoret. Som en följd av att sökanden inte fullt ut redovisat hur man avser att hantera reststenen kan ytterligare tillståndsprövningar bli nödvändiga redan under tillståndstiden. En dubbelprövning kan således under dessa förhållanden inte undvikas. Att prövningen inte kan ske samlat är en konsekvens av ansökans utformning. Även om förfarandet inte framstår som helt lämpligt utgör det i sig inte hinder för tillstånd.

Sammanfattningsvis finns det inte tillräckliga skäl att i detta fall meddela villkor om storleken på reststensupplaget och villkor 24 ska därför upphävas.

Tillsynsmyndigheten bör dock ha inflytande över utformningen och placeringen av reststensupplaget under tillståndstiden. Detta bör dock tillförsäkras genom ett tillägg till förordnandet om delegation. Detta innebär i sin tur att det provisoriska villkor som länsstyrelsen har föreslagit inte är nödvändigt.

Efterbehandling

Den nuvarande efterbehandlingsplanen speglar uppenbarligen inte till fullo hur efterbehandlingen avses att ske. Detta får dock anses utgöra en tillsynsfråga. Hur den slutliga efterbehandlingsplanen bör utformas beror på hur stor andel av reststenen som kommer att avyttras. Villkor 18 har modifierats av mark- och miljödomstolen i syfte att undvika att delegationen till länsstyrelsen begränsas på ett sätt som inte är förenligt med bedömningen att det saknas behov av ett reststensupplag i den omfattning som angetts.

Villkor 20 innebär att "sjön som skapas" ska ha en viss bottenlutning. Det bör noteras att 22 § 4 utvinningsavfallsförordningen anger att avfall ska läggas tillbaka i den hålighet som har uppkommit vid utvinningen. Det finns dock inte tillräckliga skäl att ändra villkor 20, som inte kan anses innebära ett absolut påbud om att en sjö ska skapas.

Villkor 6, andra stycket, driftsbegränsningar under semesterperiod

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att länsstyrelsens förslag till villkor innebär det förtydligande av villkoret som klagandena efterfrågat och även en balans mellan sökandens möjligheter att bedriva arbete och de närboendes önskemål om en ostörd semesterperiod. Denna period bör uppgå till sex veckor. Villkorets andra stycke ska utformas i enlighet med vad som framgår av domslutet.

Övriga frågor

Inom ramen för detta mål prövas inte frågor som gäller skadestånd, dvs. det som gjorts gällande beträffande skada på grund av att närliggande fastigheter faller i värde genom närheten till tälkten.

Den erbjudna säkerheten i form av en bankgaranti som är gällande i två år efter tillståndstidens utgång får anses vara betryggande. Det har inte framkommit att det finns behov av att ändra säkerhetens storlek, som bestämts till 1 000 000 kr.

De villkor till skydd mot vattenföroreningar som meddelats får vidare anses tillräckliga. Det bör noteras att slutliga villkor återstår att meddela vad gäller utsläpp till vatten (se U1- U3). Som framgått ovan ges genom delegation tillsynsmyndigheten möjlighet att besluta om var reststenen bör placeras för att, om det behövs, undvika att placering sker i direkt anslutning till våtmarken.

Sammanfattning

Mark- och miljödomstolens dom ska ändras på så sätt att villkor 24 om reststenen upphävs och frågor om upplagets placering och utformning delegeras till tillsynsmyndigheten. Villkor 6, andra stycket, ändras något. Vad klagandena anfört i övrigt är inte skäl att ändra mark- och miljödomstolens dom, som således står fast i huvudsak.

Mark- och miljööverdomstolens dom får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg, Vibeke Sylten, referent, och Margaretha Gistorp samt tekniska rådet Yvonne Eklund.

Föredragande har varit Anna Zilla.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-11-08
meddelad i
Växjö

Mål nr M 1730-13

KLAGANDE

1. Elisabeth Cederberg
Uggletorp 1128
280 70 Lönsboda
2. Henrik Cederberg
Uggletorp 1128
280 70 Lönsboda
3. Charlotta Cederqvist
Biskopsgården 1122
280 70 Lönsboda
4. Mats Cederqvist
Biskopsgården 1122
280 70 Lönsboda
5. Alexander Gustafsson
Vermanshult
280 70 Lönsboda
6. Jennie Hallberg
Vermanshult
280 70 Lönsboda
7. Marianne Mårtensson
Biskopsgården 1120
280 70 Lönsboda
8. Per-Ola Mårtensson
Biskopsgården 1120
280 70 Lönsboda
9. Karl-Erik Nyman
Järngatan 7
234 35 Lomma
10. Kerstin Wahlman
Vermanshult 1163
280 70 Lönsboda
11. Stig Wahlman
Vermanshult 1163
280 70 Lönsboda

Dok.Id 256147

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: MMD.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-12:00 13:00-16:30

MOTPART

1. Emmaboda Granit AB, 556534-1400
Box 77
361 22 Emmaboda

Ombud: Oskar Karlsson och Stefan Klingberg
c/o Emmaboda Granit
Box 77
361 22 Emmaboda

2. Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne Län, Miljöprövningsdelegationens beslut 2013-03-21 i ärende nr 551-22049-2012, se bilaga 1

SAKEN

Tillstånd till täktverksamhet på fastigheterna Biskopsgården 1:12 och 1:14 i Östra Göinge kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår Bolagets begäran om syn.

Mark- och miljödomstolen ändrar miljöprövningsdelegationens beslut på följande sätt.

Tilllägg till villkor 6: Krossning, sprängning och skutknackning får inte ske under perioden midsommarhelgen och sex veckor därefter.

Villkor 18 ska ändras till följande lydelse.

Verksamheten ska bedrivas så att efterbehandling enligt den 11 november 2010 upprättade efterbehandlingsplanen underlättas. En slutlig efterbehandlingsplan ska lämnas in till tillsynsmyndigheten i god tid, dock senast ett år, innan tillståndet löper ut eller det blir aktuellt med slutlig efterbehandling av något delområde. Samråd ska ske med tillsynsmyndigheten inför upprättande av slutlig efterbehandlingsplan.

Mark- och miljödomstolen upphäver förordnandet om provotid såvitt avser frågan om avsättningsmöjligheter för restenen och upphäver utredningsvillkoret U4.

Mark- och miljödomstolen föreskriver ett nytt villkor 24 enligt följande.

Reststensupplaget får uppgå till högst 400 000 ton. Utformning och placering av reststensupplaget ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena i övrigt.

BAKGRUND

Den 21 mars 2013 beslutade Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Skåne län att meddela Bolaget tillstånd för täktverksamhet avseende blocksten på fastigheterna Biskopsgården 1:12 och 1:14 i Östra Göinge kommun. Tillståndet omfattade ett totalt uttag av 2 000 000 ton berg. Det årliga uttaget fick uppgå till en sammanlagd kvantitet om 150 000 ton berg och tillståndet skulle gälla till den 31 december 2033. Därefter har ägarna till närbelägna fastigheter överklagat beslutet till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Karl- Erik Nyman har yrkat att beslutet ska upphävas.

Till stöd för sin talan har han anfört i huvudsak följande. Bolagets ansökan är synnerligen bristfällig i flera avseenden bl.a. då man ej bestämt nivån för bergets överyta inom brytningsområdet och därtill inte angett brytningsdjup eller bestämt bergets kvalitet och sprickförekomst. Det har ej gjorts någon borrhjullregistrering eller borrhjullundersökning. Att utifrån uppgiften om att det på platsen skulle finnas unika egenskaper för verksamheten och därefter endast en efterbehandlingsplan (ritning nr 2) och en ofullständig brytningsplan (ritning nr 1) som grund för tillståndsansökan, får betraktas som oseriöst. Bolaget har inte heller utfäst sig att bearbeta och bortföra någon reststen. Detta innebär ett stort slöseri med en ändlig naturresurs som dessutom enligt Bolaget anses vara unik och attraktiv på marknaden. Bolaget har fått tillstånd att bryta 2 miljoner ton bergmaterial och anser sig kunna avyttra 15 % härav som blocksten. Om inget övrigt bergmaterial avses avyttras i nämndvärd omfattning innebär detta att 1,7 miljoner ton reststen ska läggas i uppslag. Det pågår en ständig teknikutveckling i denna fråga varför det är möjligt att man i framtiden kan uppnå en betydligt högre utnyttjandegrad av diabastäkter än vad som sker idag. Om man kan ta ut dubbelt så mycket avyttringsbar blocksten med attraktiv kvalitet till en obetydligt ökad bearbetningskostnad är naturligtvis den aktuella stentäkten synnerligen ekonomiskt intressant för Bolaget. Han anser att Bolagets påståenden på basis av ansökningshandlingarna, att 15 % kan utnyttjas och avyttras som blocksten är närmast en förhoppning som möjligen kan glädja Bolag-

tes aktieägare och långgivare. Naturligtvis ökar Bolagets värde om man förfogar över en sådan stentäkt. Vid en uträkning av bergstensuttaget blir resultatet att 840 000 ton reststen kan komma att läggas i uppslag. Slutsatsen av beräkningen är att verksamhetsområdet inte är lämplig eftersom ytterligare uppläggningsplatser ej får plats. Därtill kommer bullernivån att öka avsevärt med hänsyn till att all reststen ska bearbetas, transporteras med stålflaksdumpers och tippas i uppslag inom området. Verksamheten får inverkan av betydelse på hans möjlighet att bebygga eller hyra ut bostäder på fastigheten.

Elisabeth Cederberg, Henrik Cederberg, Charlotte Cederkvist, Mats Cederkvist, Marianne Mårtensson, Per-Ola Mårtensson, Stig Wahlman, Kerstin Wahlman, Alexander Gustafsson och Jennie Hallberg har i första hand yrkat att beslutet ska upphävas och i andra hand att villkoren i tillståndet ändras på följande sätt.

1. Reststensupplaget ska begränsas. Avyttringen av reststen ska följa blockstensbrytningen. Detta ska anges i tillståndet och inte sättas på provotid. Lagar/regler och förordningar som reglerar miljökvalitetsmålen ska vara vägledande för villkor. Ett buffertupplag på 200 000 ton bör dock kunna medges.
2. Vattenproverna för att utröna olika förekomster ska anges i tillståndet och en del bör sättas på hela tillståndstiden under kontroll av länsstyrelsen. Innan uppstart ska Bolaget ta bottensedimentprover och bottenfaunaprover nedströms och uppströms täkten.
3. Driftstider bör anpassas till marknadens övriga tider 7-16. Bullerfria nätter och helger samt semesteruppehåll sommartid. Detta är ett opåverkat område och fritt från ständigt buller.
4. Besiktning/mätningar gällande buller och vibration ska företas på alla berörda fastigheter som är angivna i denna överklagan.
5. Den verksamhet som avses begränsar nyttjanderätten av deras fastigheter och de bör således kompenseras av Bolaget.

Som skäl för yrkandena har de anfört i huvudsak följande. Bolaget har redovisat en bristande alternativ lokalisering av verksamheten. Av mark- och miljödomstolens avgörande i mål M 1983-12 framgår att en redovisning över en alternativ lokalisering ska finnas med i en miljökonsekvensbeskrivning. Det förhållandet att täktmaterial utgör en begränsad resurs motiverar särskilt att man ska pröva behovet av verksamheten. Bolaget gör gällande att lokaliseringskravet är uppfyllt i ansökan och att fyndigheten är så unik att en alternativ lokalisering kan underlåtas. Bolaget har inte presenterat någon översiktskarta över andra diabasförekomster i området eller regionalt. Bolaget bör för en alternativ lokalisering av verksamheten rikta in sig på alternativa lokaliseringar där det ej har rådighet över mark och inte som tidigare enbart sådan mark det har rådighet över. Det faktum att materialförekomsten är unik innebär inte per automatik att en ansökan ska ges tillstånd. Länsstyrelsen och miljöprövningsdelegationen har inte tagit sitt fulla ansvar när det gäller att utreda behovet av en ny täkt. Inom närområdet har Bolaget redan flera befintliga täkter med stora reststensupplag. Det kan inte anses vara förenligt med god resurshållning när våra resurser utplånas på detta sätt. Länsstyrelsen borde ha förelagt Bolaget att lägga fram en utredning om behovet av täkten samt en täktplan av den omfattning som behövs.

Bolaget har inte heller klarlagt förekomstens utbredning varför Bolagets tänkta brytning är en gissning. Man kan fråga sig hur Bolaget avgränsat det föreslagna brytningsområdet. Efter att mark- och miljödomstolen upphävde miljöprövningsdelegationens tidigare beslut i samma fråga, fick Bolaget i uppdrag att redogöra för bl.a. kvalitet, färg och sprickighet av de olika stenarna på de alternativa lokalerna. Den tabell som Bolaget sedermera lämnat in kan ifrågasättas och kan vara både felaktig och missvisande samt saknar den relevans i ansökan. Utan en redovisning över den stora variation av de bedömda egenskaperna på en plats och längs en diabasgång (vilka påverkar klassningen) är det lätt att uppfatta redovisningen som godtycklig och vinklad. Bolaget skriver i ansökan att en okulär besiktning genomförts avseende stenen från Romperödsberget men kan en okulär besiktning vara jämförbar med den mätning som är gjord på övriga stenen?

SGU:s utlåtande om hyperitdiabasen är motsägelsefull. SGU skriver att materialet är grovkornigt men i nästa mening påstås att det är fint medelkornig till medelkornig. Det är vanskligt att bygga upp ett resonemang på lösa antaganden som sedan ligger till grund för ett beslut.

Den rätt som Bolaget har att utnyttja sin mark i anslutning till den planerade verksamheten inskränks med den planerade verksamheten. Beslut om framtida bygglov skulle ej beviljas då kommunens rekommendation är att inte tillåta bostäder närmre än 500 meter från ett industriellt verksamhetsområde av ifrågavarande typ. Det är olämpligt, att som planerat, dumpa reststen/avfall i direkt anslutning till den våtmark som årligen översvämmas, detta med hänsyn till Bivarödsåns höga naturvärden. Det skulle stå i strid med ramvattendirektivet om dumpning av reststen skulle få företas. Den inventering som Skogsstyrelsen företagit kan ifrågasättas. Frågan om buller och impulsljud har inte besvarats än. Miljöprövningsdelegationen har beslutat att ljudtopparna nattetid inte får överstiga 55 dB(A) men de anser att det är oacceptabelt med hänsyn till att det i nuläget är relativt tyst nattetid.

Till överklagandet bifogas och åberopas bl.a. olika översiktskartor samt fotografier över omgivningarna.

Länsstyrelsen i Skåne län har bestritt bifall till yrkandena om att Bolagets ansökan ska avslås. I övrigt har Länsstyrelsen anfört följande. Det finns inte någon erinran emot att arbetstiderna begränsas under sommarmånaderna antingen kortare dagar (07-16) alternativt helt uppehåll med verksamheten under några veckor på sommaren.

Bolaget har bestritt bifall till överklagandena. Bolaget har vidare begärt att domstolen håller syn på platsen för det fall mark- och miljödomstolen inte skulle finna det uppenbart obehövt.

Bolaget har anfört i huvudsak följande. Sverige har en berggrund som är gammal och till vissa delar unik. Svensk natursten har högt anseende i Europa och världen i

övrigt på grund av dess mycket goda tekniska egenskaper i kombination med utseende och en noggrann kvalitetskontroll vid produktionen.

Med hänsyn till innebörden av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken (miljöbalken 1998:808,MB) och därtill prop.2008/09:144 s. 20-21 är betydelsen av lokaliseringsregeln begränsad vid en prövning av uttag av lägesbundna naturresurser där tillgången är begränsad. Sveriges expertmyndighet för frågor om berg, jord och grundvatten, SGU, har den 3 oktober 2012 kommit in med ett yttrande avseende egenskaperna på den diabasfyndighet som den ansökta verksamheten avser och huruvida denna diabasfyndighet är att anse som unik. SGU anser hyperitdiabasen som unik. Med stöd av SGU:s yttrande är det oomtvistligt att den ansökta verksamheten avser uttag av en lägesbunden naturresurs där tillgången är synnerligen begränsad. Den lokaliseringsutredning som upprättats för ärendet uppfyller mer än väl de krav som rimligen kan ställas på denna typ av utredningar, speciellt mot bakgrund av att verksamheten avser uttag av en platsspecifik fyndighet där fyndigheten, enligt SGU, är att betrakta som unik.

Beträffande reststenshanteringen, vilken uppkommer i samband med den ordinarie verksamheten, läggs denna i upplag på ett säkert sätt så att reststen kan tas ut från upplaget och förädlas allteftersom att efterfrågan uppstår. Genom upplaget möjliggörs ett framtida uttag och utnyttjande av råvaran reststen. Sedan tidigare har det åtagits att den absoluta merparten av reststenen ska förädlas till kvalificerat väg- och bostadsbyggnadsmaterial. I och med det aktuella bergmaterialets lämplighet som bl.a. järnvägsballast finns det goda avsättningsmöjligheter för den reststen som uppkommer i samband med den ordinarie verksamheten. I det geotekniska utlåtandet för stabilitet av jordlager under planerat reststensupplag som upprättats av Norconsult anges att stabiliteten av reststensupplaget mot Bivarödsån är betryggande. Det planerade reststensupplaget medför därmed ingen påverkan av betydelse på Bivarödsån.

Det anses inte att de rekommenderade skyddsavstånden i Boverkets skrift Bättre plats för arbete (allmänna råd 1995:5) skulle utgöra ett förbud mot nybyggnation

inom de klagandes fastigheter. Den form av verksamhetsrelaterad miljöpåverkan som kan antas vara aktuell är framförallt buller. De sprängningar som sker inom ramen för den ansökta verksamheten är i sammanhanget mycket begränsade och som följd visas att miljöpåverkan från sprängningsarbetet, så som vibrationer och luftstötsvågor, inte medför någon olägenhet av betydelse. Av bullerspridningskartorna framgår att mindre delar av klagandenas fastigheter kan komma att utsättas för bullernivåer upp mot ca 55 dB(A) vid vissa arbetsmoment, inom dessa delar av fastigheterna finns i dagsläget inga bostadsfastigheter. Beräkningarna av buller utgör ett "värsta scenario" och detta scenario kan i praktiken inte uppstå eftersom borrhning i de högre lägena endast kan ske vid den inledande fasen av verksamheten. Vid den inledande fasen har ingen reststen uppkommit och därmed finns ingen reststen att krossa.

Miljöprövningsdelegationens formulering avseende utredningsvillkoret är väl avvägt och rimligt. Den ansökta verksamheten har genom utredningsvillkor U1-U3 samt genom de provisoriska föreskrifterna P1 och P2 i det överklagade beslutet påförts ett långtgående och detaljerat provtagningsprogram i syfte att utreda och undersöka den ansökta verksamhetens utsläpp till recipienten. I sammanhanget kan nämnas att, utöver ett genomförande av en daglig okulär kontroll, det även ska göras en vattenprovtagning ca 1-2 gånger per år vid Bolagets övriga blockstenstäckter.

Klagandens uppfattning om att den aktuella verksamheten är belägen inom ett bullerfritt, tyst eller opåverkat område delas inte.

Beträffande begränsningen av buller kan godtas en inskränkning under veckorna 28- 31 avseende bergsborrning, sprängning, krossning och sortering. Övriga verksamheter såsom transporter, reparationsarbeten, linsågning m.m. ska få bedrivas i vanlig utsträckning och under de tider som framgår av Bolagets yrkande i ansökan avseende arbetstid.

Sammanfattningsvis anser Bolaget att fyndigheten är ny och unik utifrån de geologiska egenskaper som har betydelse för brytning av blocksten. Verksamheten kan

bedrivs utan att människors hälsa äventyras eller miljön i övrigt påverkas nämnvärt. Utredningar i målet har visat att verksamheten kan bedrivs med en låg och acceptabel nivå av störningar i form av buller, damm och vibrationer för kringboende. Verksamheten uppfyller därmed miljöbalkens krav på en lämplig lokalisering. Verksamheten påverkar inga värdefulla natur- och kulturmiljöer. Verksamhetens art medför att utvunnet material kan återanvändas och återvinnas vilket i sin tur medför en långsiktig och god hushållning med naturresurserna. Verksamheten är därmed förenlig med miljöbalkens mål enligt 1 kap 1 § MB.

DOMSKÄL

Syn

Mark- och miljödomstolen anser det inte erforderligt med syn för bedömningen av målet. Bolagets begäran om syn ska därför avslås.

Lokaliseringen

Av 6 kap. 7 § punkten 4 MB framgår att en redovisning av alternativa platser ska finnas med i en miljökonsekvensbeskrivning, om sådana är möjliga. Av proposition 1997/98:45 framgår dock att någon alternativ placering inte behöver anges om det på grund av verksamhetens särskilda karaktär inte finns någon sådan. Vid bestämningen av huruvida verksamheten är av sådan särskild karaktär ska man se till syftet med verksamheten och om syftet med verksamheten kan nås genom andra utformningar och andra lokaliseringar. I förevarande fall är verksamhetens syfte att för produktionsändamål såsom blocksten, utvinna fyndigheten hyperitdiabas. Tillgången av hyperitdiabas är begränsad till vissa platser i Sverige och enligt remissutlåtande från SGU har konstaterats att Bolagets huvudalternativ består av en unik sammansättning. Snarlika fyndigheter förekommer dock på flera platser varför lokaliseringalternativen ska uppställas i normal omfattning och inte göras avkall på så sätt som anförs i prop.2008/09:144. I fråga om unicitet hos bergmaterialet anser domstolen att det ligger i SGU:s myndighetsansvar att bedöma den frågan och ifrågasätter i sammanhanget inte den gjorda bedömningen. Därtill ska framhållas att den berggrundskartering som tagits fram för området är relativt ny. I sammanhanget poängteras även att SGU inte angett något om att fyndigheten skulle vara så unik att den bör bevaras till eftervärlden.

I en miljökonsekvensbeskrivning ska det av en motivering framgå varför ett visst alternativ har valts samt även finnas en beskrivning av konsekvenserna av att verksamheten inte kommer till stånd (6 kap. 7 § andra stycket 4 miljöbalken och 3 § förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar). Hur omfattande en redovisning av de alternativa placeringarna ska vara är något som lagstiftaren inte valt att ta ställning till, dock ska syftet med miljökonsekvensbeskrivningen, d.v.s. identifieringen över direkta och indirekta effekter som den planerade verksamheten kan komma att medföra, vara uppfylld. För ändamålet bör ledning tas av de allmänna hänsynsreglerna däribland försiktighetsprincipen vilken utläses genom 2 kap. 3 § MB.

Bolaget har i miljökonsekvensbeskrivningen redovisat tre alternativa placeringar av verksamheten vilka utgörs av platserna Ramsås, Rumperöd och Linderöd i Skåne. Vad gäller dessa alternativa verksamhetsplaceringar, exempelvis Rumperödsområdet och Ramsaområdet omfattas de av ett riksintresse för naturmiljön respektive av Natura 2000 bestämmelser. Domstolen finner att den redovisning som Bolaget uppvisar är tillräcklig för att kunna bedöma vilken plats som enligt 2 kap. 6 § MB är lämpligast samt därtill för bedömningen över huruvida verksamheten överhuvudtaget kan komma till stånd. Domstolen finner att huvudalternativets område varken omfattas av detaljplan, riksintressen eller av områdesskydd. I Östra Göinges översiktsplan från år 2012 nämns den svarta diabasfyndigheten kring Biskopsgården som något säreget och Bolaget har också argumenterat för att den planerade bergtåkten är lämpligast med tanke på fyndighetens egenskaper. Domstolen finner efter en bedömning av de olika alternativen att Bolagets huvudalternativ får anses som det mest lämpliga. Något behov av ytterligare komplettering av miljökonsekvensbeskrivningen föreligger därför inte.

Behovsprövning

De klagande har på olika sätt ifrågasatt behovet av tåkten, bl.a. med hänvisning till miljöbalkens bestämmelser om långsiktigt god hushållning i allmänhet och hushållning med material och råvaror, både vad avser huvudprodukten blocksten av viss kvalitet och biprodukten/avfallet reststen.

De har anfört att den tillståndssökta verksamheten är av sådan art att en behovsprövning borde ha företagits av Bolaget eller att länsstyrelsen annars borde ha förelagt Bolaget att komma in med en sådan utredning. I detta sammanhang vill mark- och miljödomstolen betona att den behovsprövning som förut skulle göras ifråga om täkter sedan flera år tillbaka utgått ur miljöbalken genom proposition 2008/09:144 och förordning 2010:955. Redan av prop. 2004/05:129 (En effektivare miljöprövning) framgår att regeringen har ansett att täkter ska prövas enligt samma bestämmelser som gäller för övriga miljöfarliga verksamheter. Av 9 kap. 6 § miljöbalken (1998:808,MB) framgår att en obligatorisk behovsprövning nu enbart ska göras vad gäller naturgrustäkter. Av 20 e § förordning 1998:899 om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, FMH, framgår dock att länsstyrelsen får förelägga den som söker tillstånd till en täkt att lägga fram en utredning som belyser behovet av täkten och även en täktplan av den omfattning som behövs. Av handlingarna i målet har ej framkommit att länsstyrelsen valt att förelägga Bolaget om någon sådan utredning. Den utredning som av miljöprövningsdelegationen har satts på provotid (U4) har dock karaktären av en sådan behovsutredning. Det kan dock ifrågasättas om denna fråga kan sättas på provotid, då det berör tillåtligheten av verksamheten. Se vidare om det nedan.

Blocksten och reststen

Ifråga om huvudprodukten blocksten av viss kvalitet skulle i och för sig behovet kunna ifrågasättas genom tillämpning av miljöbalkens mål i 1 kapitlet 1 § 4 och 5 punkterna samt hänsynsregler om hushållning i 2 kapitlet 5 §, sett också till flergenerationsperspektivet och de övergripande miljömålen som fastställts av riksdagen. I förarbetena till miljöbalken (prop1997/98:45, del 1 sid 223) uttrycks emellertid, i samband med resonemang om resurshushållning, att ”Det bör dock naturligtvis inte komma ifråga att tillståndsmyndigheten skall göra någon självständig bedömning huruvida den producerade varan bör föras ut på marknaden eller inte”. Frågan om produktmaterialets kvalitet ligger alltså utanför domstolens prövningsram.

Reststen är den sten som uppkommer vid utvinningen av hyperitdiabasen och som inte i sig utgör ett ändamål med Bolagets verksamhet. I målet har av de klagande bl.a. anförts att frågan om reststen inte bör sättas på provotid utan vara villkorat i tillståndet samt att uttaget av reststen ska begränsas. Fråga i målet är därför hur reststenen ska bedömas ur rättsligt och praktisk synpunkt. Mark- och miljödomstolen anser att frågorna om hanteringen av reststen och om när reststenen ska betraktas som avfall är av stor betydelse för resurshushållningsaspekten av tillåtlighetsbedömningen. De eventuella användningsområden som angetts kan inte anses kräva unika material, och andra täkter i regionen kan tänkas utgöra alternativa materialleverantörer. Därmed kan behovet av tækten i detta avseende behöva övervägas närmare, men då inte behovet av produkten i sig, utan behovet inom rimliga transportavstånd som inte kan tillgodoses av befintliga täkter.

Av handlingarna i målet framgår att reststenen i princip kan användas fullt ut, d.v.s. att den kan anses utgöra en biprodukt enligt 15 kap. 1 § miljöbalken och att något restmaterial som oundvikligen måste hanteras som avfall inte behöver uppstå. Det anges att den ”absoluta merparten av reststenen ska bearbetas och förädlas till produkter som efterfrågas av marknaden”. Tækten i avsättning av biprodukter på marknaden har dock betydelse för om och när reststenen ska betraktas som avfall. Det avgörande är bl.a. den lokala efterfrågan på restmaterialet i form av krossmaterial men även efterfrågan av vattenbyggnadssten vilken kan tänkas ha ett större avsättningsområde än den förstnämnda beroende på om förhållandet mellan transportkostnader och produktvärde är gynnsamt. En sviktande efterfrågan kan medföra lagring av reststen på obestämd tid. Om inget planerat utnyttjande föreligger bör det innebära att materialet vid någon tidpunkt bör anses övergå till att utgöra ett avfall, då oanvänd reststen med stöd av följande sammanställning av rättsläget får anses uppfylla definitionen av avfall i 15 kap. 1 § miljöbalken.

Gränsdragningen mellan vad som enligt lagstiftningen utgör avfall eller biprodukt regleras i 15 kap. 1 § andra stycket MB. Bestämmelsen grundar sig på artikel 1 i EU:s ramdirektiv för avfall (direktiv 2008/98/EG). Här stadgas att ett ämne eller föremål ska anses vara en biprodukt om ämnet eller föremålet har uppkommit i en tillverkningsprocess där huvudsyftet inte var att produ-

cera ämnet eller föremålet, materialet kan användas direkt utan någon annan bearbetning som är normal i industriell praxis och det kommer att fortsätta användas på ett sätt som är hälso- och miljömässigt godtagbart och som inte strider mot lag eller annan författning.

För tolkning av ramdirektivets artikel 1 och därmed 15 kap. 1 § MB, har Europakommissionen utgivit ett s.k. tolkningsmeddelande om avfall och biprodukter (Bryssel den 21.2.2007, KOM 2007). Enligt detta bör frågan först ställas om det berörda materialet är en restprodukt eller en produkt. Härvid har slutsatsen dragits att ett material ansetts vara en restprodukt då tillverkaren inte haft något val att vid produktionen av primärproduktionen även producera det berörda materialet (KOM 2007, s. 6). En *restprodukt* kan i praktiken utgöra antingen ett avfall eller en biprodukt beroende på hurvida det utan föregående bearbetning ska återanvändas. I ett fall där materialet inte kommer att faktiskt kunna återanvändas, då det inte uppfyller de tekniska kraven för att kunna användas eller om det inte finns någon marknad för det, bör det i stället betraktas som *avfall*. Det påtalas i tolkningsmeddelandet att ett material som ges en "avfallsstatus" innebär ett skydd för miljön med hänsyn till att det då underställs lagar, förordningar och föreskrifter vilka garanterar att avfall verkligen underkastas en miljömässigt ansvarsfull behandling (KOM 2007, s. 10). Denna avfallsstatus kan dock komma att ändras om materialet skulle kunna komma att faktiskt användas.

I avgöranden från EG-domstolen (Avesta Polarit, C-114/01, och Palin Granit, C-9/00) skulle domstolen avgöra under vilka omständigheter som reststen från gruvor och stenbrott skulle betraktas som avfall. Domstolen fastställde att om reststenen lagrades före en eventuell framtida användning eller framtida obligatorisk avfallsbehandling var det att betraktas som avfall. Om däremot vissa restprodukter, som kunde identifieras fysiskt, lagrades före en eventuell men inte garanterad återanvändning, utan att undergå någon bearbetning, för att användas som utfyllnad av gruvgångar av stabilitetsskäl och detta krävdes för gruvans huvudsakliga verksamhet (utvinning av malm) var materialet inte ett avfall. Slutsatsen var att om materialet behövdes för en del av tillverkarens huvudsakliga verksamhet, det kunde anses utgöra en biprodukt.

Mark- och miljödomstolen finner att det i Bolagets tillståndsansökan inte tydligt nog framgår vilket ändamål som finns med reststenen. Även det förhållandet att miljöprövningsdelegationen fastställt ett utredningsvillkor om reststen visar att frågan inte är tillräckligt utredd. Det är exempelvis i nuläget inte klarlagt vilken mängd reststen som Bolaget kommer att behöva för uppbyggnaden av verksamhetsområdet

eller hur omfattande efterfrågan av ballastmaterial är. Bolaget har i svaromål uppgett att det genom uppläggning av reststenen möjliggör framtida uttag och utnyttjande av råvaran såsom att denna skulle kunna förädlas till kvalificerat väg- och bostadsbyggnadsmaterial. Bolaget har även anfört att reststensupplaget kommer att ske på ett i förhållande till Bivarödsån betryggande sätt.

Mark- och miljödomstolen finner, utifrån vad som redovisats ovan, att reststenen ska ses som ett utvinningsavfall. Bolaget synes också ha accepterat länsstyrelsens syn på att om reststen läggs upp under mer än tre år ska stenen betraktas som avfall.

Bolagets yrkanden i tillståndsansökan omfattar dock inte uttryckligen tillstånd till hantering av avfall eller utvinningsavfall. I ansökan finns visserligen frågan om utvinningsavfall och dess krav på avfallsplan invävt i texten, men något samlat dokument som utgör en avfallsplan saknas. Det förhållandet att efterbehandlingsplanen avser ett permanent upplag om knappt en halv miljon m³ tyder emellertid på att det är fråga om slutlig deponering av avfall. Diabas har densiteten ca 3 ton/m³, men i reststensupplag är volymvikten något lägre. Upplaget är således dimensionerat för huvuddelen av reststenen vilken uppgår till 1,7 miljoner ton vid 15 % uttag av blocksten. Ansökan innebär följaktligen inte ett fullföljande av Bolagets åtagande att nyttiggöra huvuddelen reststenen.

Mark- och miljödomstolen anser att miljöbalkens regler om resurshushållning bör beaktas ifråga om reststenen. I och med att reststenen, vid längre lagring, betraktas som utvinningsavfall ska också förordningen om utvinningsavfall tillämpas. Denna framhåller nödvändigheten av att finna möjligheter till nyttiggörande. I det sammanhanget bör reststenen dock betraktas som inert avfall.

Frågan om avsättningsmöjligheter för reststenen har satts för utredning under en prövotid. Det framgår dock inte direkt vilket syfte det har då enbart frågan om slutliga villkor för utsläpp till vatten har preciserats som syftet med prövotiden. Domstolen anser att denna fråga har betydelse för tillåtligheten och därför inte kan sättas på prövotid. Prövotiden i fråga om avsättningsmöjligheter för reststenen bör därför

upphävas. Såsom ovan anförts är ansökan oklar beträffande omfattningen av reststena som avfall och därför kan inte tillstånd ges till avfallshantering utifrån nuvarande underlag. Domstolen finner dock att tillstånd kan ges i den omfattning som inte ger upphov till avfall, d.v.s. tre års reststensproduktion. Därför bör reststensupplaget begränsas som länsstyrelsen tidigare hade föreslagit som villkor, d.v.s. 400 000 ton. Detta hindrar inte Bolaget från att ansöka om mellanlagring eller deponering av utvinningsavfall när förutsättningarna har utretts bättre eller när erfarenheter har vunnits av hanteringen.

Efterbehandling

Med anledning av att domstolen enligt ovan har ifrågasatt behovet av permanent reststensupplag i den omfattning som efterbehandlingsplanen anger, bör i villkor 18 knytningen till planen inte vara absolut formulerad. Nuvarande formulering ger mycket litet utrymme för den delegation till tillsynsmyndigheten som har gjorts.

Enligt Miljööverdomstolens dom i målet MÖD 2008:24 är det i vissa fall ”viktigt att en slutlig efterbehandlingsplan granskas och att det görs en bedömning utifrån det då gällande kunskapsläget om den föreslagna efterbehandlingen är tillräcklig eller inte. Den granskande myndigheten bör också ha möjlighet att ställa kompletterande krav på Bolaget. För att få till stånd en sådan ordning bör en slutlig efterbehandlingsplan ges in till tillsynsmyndigheten som också bör få delegation att fastställa de ytterligare villkor som kan behövas i detta sammanhang”.

Den inledande delen av villkor 18 bör därför ersättas med krav på att en slutlig efterbehandlingsplan ska lämnas in till tillsynsmyndigheten i god tid innan verksamheten upphör eller det blir aktuellt med slutlig efterbehandling av något delområde. Det bör då finnas tid att genomföra åtgärder innan tillståndet förfaller. Kravet på anmälan till tillsynsmyndigheten kan utgå och får regleras i samband med fastställande av slutlig efterbehandlingsplan.

Buller

Den tidigare återförvisningen avsåg också frågan om användning av hyrdraulhammare för behandling av reststen vilken kan befaras medföra impuls ljud och därmed behov av skärpta immissionsnivåer för buller. Av utredningen i ärendet inför miljöprövningsdelegationens beslut framgår att den sammanlagda ljudnivån för borrhning, sågning och krossning i etapp ett samt krossning i västligt läge beräknats till 44 dB(A) vid samtliga fyra närbelägna bostäder och 40-46 dB(A) vid krossning i ett östligt läge. I etapp två blir motsvarande värden 42 – 48 respektive 42 – 47 dB(A). Sammantaget med vägtrafikbuller beräknas bullernivån vid Uggletorp 2:2 bli 50 dB(A). Om skutknackning skulle ge upphov till impulsartat ljud åtar sig Bolaget att planera och styra arbetet så att 45 dB(A) inte överskrids, t.ex. genom att inte samtidigt bedriva skutknackning och krossning. I miljöprövningsdelegationens beslut har så också det sistnämnda bullervärdet villkorats för dagtid. Frågan är nu om ytterligare begränsning behövs, så som klagandena har yrkat och länsstyrelsen medgivit beträffande inskränkning av drifttider under sommartid.

Mark- och miljödomstolen anser, beträffande villkor 6, att det bör vara rimligt att begränsa särskilt bullrande verksamheter (borrning, krossning och användning av hydraulhammare) utöver villkorade ljudnivåer under viss del av sommaren, så som länsstyrelsen nu har yrkat. Detta torde inte inverka i någon betydande omfattning på möjligheterna att bedriva verksamheten. Begränsningen bör motsvara en hel semesterperiod om sex veckor, vilket är något mer än Bolaget slutligen har medgett. I villkor 7 anges lägre ljudnivå när skutknackning sker dagtid. Av villkor 6 framgår att verksamhet utöver vissa undantag, enbart får bedrivas dagtid. Därför behövs inte nedsättning av bullervillkorsnivån kvälls- och nattetid för skutknackning. Det bör beaktas att skyddsåtgärder ska vidtas så långt som det är möjligt men rimligt, och att det inte finns given rättighet att bullra upp till nivåer enligt riktlinjerna. Domstolen finner det dock inte skäligt att begränsa verksamheten till kl. 16, så som klagande har yrkat.

Övrigt

Med denna utgång av målet kommer sannolikt inte reststenslagret påverka eventuellt vattenområde vad gäller åvattnet i de aspekter som berör 11 kapitlet miljöbalansen. Inte heller i övrigt föranleder vad de klagande anfört någon ytterligare ändring av det lämnade tillståndet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 29 november 2013.

Jonny Boo

Bruno Bjärnberg

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Jonny Boo, ordförande, och tekniska rådet Bruno Bjärnberg samt de särskilda ledamöterna Jan Hällgren och Torbjörn Brorson. Föredragande har varit beredningsjuristen Charlotte Scholz.

2013-03-21

551-22049-2012

1256-20-073

Miljöprövningsdelegationen

Emmaboda Granit AB
Ombud: GeoPro AB
Oskar Karlsson
Von Platensgatan 8
553 13 Jönköping

VÄXJÖ TINGSRÄTT
3:3VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och byggnadsnämnden
INKOM: 2013-04-25
MÅLN: M 1730-13Ink 2013-04-25
Akt: M 1730-13
Aktbil: 2 rot 3.3

Tillstånd enligt miljöbalken till täktverksamhet, kod 10.20

Fastigheter Biskopsgården 1:12 och 1:14	Kommun Östra Göinge
Material Blocksten	Tillståndets giltighet 31 december 2033
Brytningsområde 11 hektar	Verksamhetsområde 17 hektar
Tillståndsgiven total mängd 2 000 000 ton	Maximalt årligt uttag 150 000 ton
Tillståndshavare/verksamhetsutövare Emmaboda Granit AB	Organisations nr 556534-1400
Koordinater 1403685, 6258565	Exploatör Emmaboda Granit AB

Beslut

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Skåne län ger **Emmaboda Granit AB** (org.nr 556534-1400), nedan kallat bolaget, tillstånd enligt 9 kap miljöbalken till täkt av blocksten i enlighet med exploateringsplan, se bilaga 1, på fastigheterna Biskopsgården 1:12 och 1:14 i Östra Göinge kommun, se översiktskarta i bilaga 2. Tillståndet omfattar ett totalt uttag av 2 000 000 ton berg. Det årliga uttaget får uppgå till en sammanlagd kvantitet av 150 000 ton berg. Tillståndet gäller till och med den 31 december 2033.

Miljöprövningsdelegationen godkänner med stöd av 6 kap 9 § miljöbalken miljökonsekvensbeskrivningen i ärendet.

Miljöprövningsdelegationen anser att inkommen säkerhet är betryggande för sitt ändamål och att säkerheten därför kan godtas.

För tillståndet gäller följande villkor:

1. Om inte annat framgår av övriga villkor eller föreskrifter ska verksamheten i huvudsak bedrivas i enlighet med vad bolaget angivit i ansökningshandlingarna eller i övrigt uppgivit eller åtagit sig i ärendet.

Naturvård

2. Ådellövskogen väster om befintlig skogsbilväg inom verksamhetsområdet får inte avverkas under tillståndstiden. Skogsskötsel ska utföras inom området så att området kan utveckla naturvärdena. Samråd ska ske med tillsynsmyndigheten avseende skötselåtgärder.
3. Det ska finnas en skyddszon på minst 40 meter mellan brytningsområdet och Rönnebodaån. Inom detta område får avverkning inte ske med undantag för att möjliggöra in- och utfartsvägen. Skötsel av skyddszonen ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

Gränser för täkten

4. Fixpunkt ska finnas inom verksamhetsområdet. Verksamhets- och brytningsområdet samt fixpunkt ska utmärkas i terrängen på väl synligt sätt och markeringarna får inte under exploateringstiden rubbas eller döljas. Utmärkningen ska utföras innan brytningen påbörjas.
5. Uttag av material får inte ske till ett större djup än +95 meter (täktplanens höjdsystem).

Arbetstider, buller och damning

6. Verksamhet får bedrivas helgfri måndag till fredag mellan kl 06.30-18.00. Lastning och transport av blocksten får ske även helgdagar 07.00-17.30. Linsågning, reparations- och underhållsarbeten får även bedrivas under övriga tider. Tillsynsmyndigheten får, om särskilda skäl föreligger, för

enstaka tillfällen medge undantag från detta villkor.

7. Buller från verksamheten får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder och fritidshus än

50 dBA dagtid (kl. 07-18) helgfri måndag – fredag, med undantag för när skutknackning sker då 45 dB(A) ska gälla.

40 dBA nattetid (kl. 22-07) samtliga dygn

45 dBA övrig tid

Buller från verksamheten får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid arbetslokaler för ej bullrande verksamheter än

60 dBA dagtid (kl. 07-18) helgfri måndag - fredag

50 dBA nattetid (kl. 22-07) samtliga dygn

55 dBA övrig tid

Momentana ljud får nattetid samtliga dygn uppgå till högst 55 dBA.

De angivna begränsningsvärdena ska kontrolleras genom immissionsmätningar eller närfältsmätningar och beräkningar.

Ekvivalentvärdena ska beräknas för faktisk drifttid under de tidsperioder som anges ovan.

Kontroll ska ske enligt Svensk Standard eller motsvarande så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra att begränsningsvärdena riskerar att överskridas, dock minst en gång vart tredje år. Då ska också typiska bullerhändelser som riskerar att nattetid ge höga momentana ljudnivåer kartläggas. De tre första åren verksamhet är igång ska kontroll dock göras minst en gång per år.

8. Om olägenheter i form av damning uppkommer i omgivningen p g a verksamheten inklusive transporterna ska åtgärder vidtas så att olägenheterna upphör.

Sprängning

9. Före första sprängningstillfället ska byggnader utanför verksamhetsområdet som kan påverkas negativt av sprängningar från verksamheten besiktigas och dokumenteras avseende sprickbildningar.
10. All sprängning ska föregås av signal, tydligt hörbar inom 500 meter från verksamhetsområdesgränsen.
11. Stenkast till följd av sprängning får inte förekomma utanför verksamhetsområdet.
12. Vibrationer från sprängning får vid bostäder inte överstiga 6 mm/s uttryckt som högsta svängningshastighet i vertikalled.

Luftstöt våg till följd av sprängningar får vid bostäder inte överstiga 150 Pa uttryckt som frifältvärde.

Kontroll av vibrationer och luftstöt våg ska ske vid primärsprängning minst en gång vart tredje år. De tre första åren verksamhet är igång ska kontroll dock göras minst en gång per år vid primärsprängning. Mätningar ska ske enligt Svensk Standard eller motsvarande och alltid göras vid förändringar i verksamheten som kan medföra att begränsningsvärdena riskerar att överskridas.

Vatten

13. Brytningsområdet ska avbanas i takt med att arbetet i täkten fortskrider.
14. Bortpumpat vatten ska passera en sedimentationsdamm innan det leds ut från området. Mängden utgående vatten ska mätas på så sätt att resultaten visar på variationerna i flödet under året.

Avfall och kemikalier

15. Avfall av olika slag ska samlas upp och förvaras var för sig för att underlätta den miljömässigt bästa vidarebehandlingen. Avfallet ska i största möjliga

utsträckning upparbetas, återanvändas eller nyttiggöras på annat sätt.

16. Uppställningsplatser för arbetsmaskiner ska vara utformade så att oljespill och läckage från maskinerna inte kan nå omgivande mark och vatten.
17. Kemiska produkter och farligt avfall ska lagras och i övrigt hanteras så att spill och läckage inte kan nå avloppsledningar eller omgivningen. Förvaring ska ske på yta som är ogenomsläpplig för de aktuella ämnena, försedd med invallning eller annan konstruktion till skydd mot utsläpp samt i övrigt utformad så att regnvatten inte ansamlas. Uppsamlingsvolymen inom respektive yta ska minst motsvara den största behållarens volym plus 10 % av övriga behållares volym. Tankar och cisterner ska vara försedda med överfyllnadsskydd. Saneringsutrustning ska finnas lätt tillgänglig vid förvaringsplatsen.

Efterbehandling

18. Efterbehandling ska ske i enlighet med en den 11 november 2010 upprättad efterbehandlingsplan jämte tillhörande beskrivning. Samråd ska ske med tillsynsmyndigheten inför slutlig efterbehandling. Anmälan om slutbesiktning ska ske till tillsynsmyndigheten.
19. Verksamhetsområdet ska i så stor utsträckning som möjligt planteras med lövskog när brytning har upphört eller när verksamheten medger det.
20. Området ska efter avslutad brytning vara utformat på sätt som innebär minsta möjliga olycksrisker för framtida besökare. Lösa jordarter ska tas bort minst tre meter intill brottskanten. Framför det renskrapade berget ska en vall med en stenrad anläggas vid utsatta ställen. Efterbehandling av kanter ska ske så fort brytningsområdets yttersta gräns nåtts. Utmed badzonen i sjön som skapas får bottenytans lutning inte överstiga 1:5 ut till 2 meters vattendjup. Samråd om efterbehandlingen ska ske med tillsynsmyndigheten.
21. Tåktverksamheten ska vara avslutad och tåktområdet efterbehandlat senast den 31 december 2033. Anmälan härom ska omedelbart ske till tillsynsmyndigheten.

Övrigt

22. En ekonomisk säkerhet uppgående till 1 000 000 kronor ska finnas för uppfyllelse av villkoren i detta tillstånd. Säkerheten ska ges in till Länsstyrelsen. Verksamhet får inte bedrivas utan godkänd säkerhet.
23. För verksamheten ska det finnas skriftliga rutiner för kontroll. Kontrollen ska göras i tillräcklig omfattning för att bedöma om villkoren följs. I rutinerna ska mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder anges.

Delegation

Miljöprövningsdelegationen överlåter åt tillsynsmyndigheten att vid behov föreskriva närmare villkor avseende:

- damning enligt villkor 8,
- den närmare detaljutformningen av efterbehandlingen enligt villkor 18-21.

Prövotid

Miljöprövningsdelegationen uppskjuter under en prövotid med stöd av 22 kap. 27 § miljöbalken frågan om vilka slutliga villkor som ska gälla för utsläpp till vatten. Bolaget ska under prövotiden utföra följande utredningar:

U1. Bolaget ska, när vatten aktivt börjar ledas ut från området, under 24 månader utreda föroreningsinnehållet i utgående vatten från sedimentationsdammen. Provtagning ska under prövotiden ske i sådan omfattning att det utgör tillräckligt underlag för att kunna fastställa slutliga villkor dock minst tio (10) gånger per tolv månadersperiod under 24 månader. Bland annat ska flödet, halten suspenderat material, totalkväve, ammoniumkväve, nitratkväve, totalfosfor, pH, konduktivitet, syrehalt och grumlighet i det utgående vattnet från täktområdet bestämmas vid varje tillfälle. Metallinnehållet, avseende minst aluminium, järn mangan, kvicksilver, bly, kadmium, krom, nickel, koppar, zink och arsenik, ska bestämmas minst en gång per år. Provtagning och analys ska göras i enlighet med svensk standard eller motsvarande.

U2. Kontroll i recipienten i mätpunkt 21 A enligt recipientkontrollen ska göras minst 6 gånger under den första tolv månadersperiod (varannan månad) när

utledning av vatten påbörjas och av samma parametrar som U1. Därefter ska utvärdering mot befintlig mätdata (21 A, B och C) göras och bedömning om fler prover ska tas för att kunna bedöma eventuell påverkan. Utvärderingen bör om möjligt göras med någon relevant statistisk metod.

U3. Bolaget ska utreda olika försiktighetsmått för att begränsa utsläppen av föroreningar till recipienten så långt möjligt och redovisa kostnaderna för åtgärderna samt undersöka möjligheterna att delta i den samordnade recipientkontrollen. Förslag på åtgärder och villkor ska utgå från vattendragets känslighet, både biologiskt och kemiskt, för utsläppets föroreningar och flöden. Bolaget ska även redovisa förslag på framtida kontroll av utgående vatten och recipient. Anmälan ska göras till tillsynsmyndigheten när vatten börjar ledas ut från området.

U4. Bolaget ska utreda avsättningsmöjligheterna för reststen omfattande bland annat:

- vilken mängd reststen som bolaget kommer att behöva för uppbyggnaden av verksamhetsområdet,
- behovet av ballastmaterial inom en radie av ca 30 km från täkten samt behovet av övrigt material som vattenbyggnadssten och annat förädlat material som efterfrågas av marknaden,
- vilken mängd reststen som kan krossas upp från verksamheten och mängden reststen som kan levereras ut i annan form.

Bolaget ska senast 4 månader efter slutförd provtagning inom provotiden till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen redovisa resultatet av utredningarna enligt U1-U4.

Under provotiden och in till dess annat beslutas ska följande provisoriska föreskrifter gälla:

- P1. Halten suspenderat material i utgående vatten från verksamheten får som riktvärde inte överstiga 15 mg/l.
- P2. Halten totalkväve i utgående vatten från verksamheten får som riktvärde inte överstiga 5 mg/l.

Med riktvärde avses ett värde som, om det överskrids, medför en skyldighet för tillståndshavaren att vidta åtgärder så att värdet hålls (endast provotid).

Verksamheten ska ha satts igång senast två år efter att tillståndet vunnit laga kraft annars förfaller tillståndet.

Detta beslut gäller när det har vunnit laga kraft.

Detta beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt. Miljöprövningsdelegationen beslutar att delgivning ska ske genom kungörelse. Hur man överklagar, se bilaga 4.

Särskilda upplysningar

Detta tillstånd befriar inte tillståndshavaren från skyldigheten att iaktta vad som föreskrivs i övriga delar av miljöbalken och annan författning, t.ex. plan- och bygglagen, i fråga om den anläggning och den verksamhet som avses med tillståndet.

Enligt 4 § Artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglar. Det gäller särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Likaså är det förbjudet att skada eller förstöra fåglarnas häckningsområden eller deras viloplats. Detta gäller för alla vilda fågelarter.

Enligt 2 kap 6 och 10 §§ lagen om kulturminnen m m (SFS 1988:950) är det förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning. Påträffas under mark dolda fasta fornlämningar ska arbetena omedelbart avbrytas och Länsstyrelsen underrättas.

Miljöbalken

Bortledande av grundvatten från täktområdet och grävning i vattenområden utgör vattenverksamhet. Den aktuella prövningen omfattar endast den miljöfarliga verksamheten enligt 9 kap miljöbalken och inte vattenverksamhet enligt 11 kap miljöbalken som provas efter ansökan hos Miljödomstolen.

Enligt 7 § förordning (2008:722) om utvinningsavfall ska förordningen tillämpas på verksamheter som ger upphov till utvinningsavfall om inte annat följer av 8-13 §§. Enligt 36 § ska verksamhetsutövaren se över avfallshanteringsplanen så snart det finns anledning till det och minst vart femte år. Ändringar i planen ska snarast anmälas till tillsynsmyndigheten.

Om verksamheten bedrivs av annan än den som meddelats tillståndet ska den nye verksamhetsutövaren, enligt 32 § i förordningen 1998:899 om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, snarast möjligt upplysa tillsynsmyndigheten om det ändrade förhållandet. Denna upplysning bör ske i god tid så att ny säkerhet hinner ställas till Länsstyrelsen innan övertagandet ska gälla.

Samråd

Samråd har skett med Länsstyrelsen, kommunen och med de enskilda som har antagits bli särskilt berörda av verksamheten. Samrådet har skett genom direktinformation.

Verksamheten anges i 3 § förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar och ska därför antas medföra betydande miljöpåverkan. Samråd med en utökad krets har genomförts med Trafikverket och Skogsstyrelsen. Bolaget har även den 11 januari 2010 annonserat i lokaltidningar.

Yrkanden, förslag på villkor och åtaganden i ansökan

Bolaget har ansökt om tillstånd till täkt av berg och yrkat att:

1. miljöprövningsdelegationen lämnar bolaget tillstånd till täktverksamhet inom fastigheterna Biskopsgården 1:12 och 1:14 i Östra Göinge kommun;
2. täkttillståndet grundas på teknisk beskrivning och på täktplan upprättad den 19 april 2010;
3. tillståndet ska i första hand gälla för en icke tidsbegränsad period och i andra hand för 20 år;
4. det totala uttaget av bergmaterial ur täkten under tillståndstiden får uppgå till 2 000 000 ton;
5. uttaget av mängden berg årligen får uppgå till maximalt 150 000 ton.
6. bedriva en anläggning för sortering eller krossning av berg, naturgrus eller andra jordarter (10.50 C). Mängden krossat och sorterat berg får årligen uppgå till ca 150 000 ton. Den maximala mängden krossat och sorterat berg får under tillståndstiden uppgå till ca 2 000 000 ton berg.

Bolaget har lämnat förslag på villkor för verksamheten.

Bolaget har i ansökan åtagit sig att:

- verka för att ett naturvårdsavtal avseende det naturvärdesobjekt (Biskopsgården) om ca 4,9 ha beläget strax söder om planerad verksamhet upprättas mellan markägare och staten,
- anlägga ett stenröse som kompensation för bortforslingen av en stenmur inom området,
- verka för att den absoluta merparten av all reststen som uppkommer bearbetas och förädlas till produkter som efterfrågas av marknaden,
- samt att plantera lövskog som kompensation för den skog som avverkas.

Ärendets handläggning

Bolagets tillståndsansökan kom in den 27 april 2010. Till ansökan fogades en miljökonsekvensbeskrivning. Ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen kungjordes den 26 november 2010 i ortstidning. Synpunkter har kommit in från allmänheten genom juridiskt ombud.

Länsstyrelsen har genomfört remissförfarande med Östra Göinge kommun, Miljö- och byggnämnden i Östra Göinge kommun, Osby kommun, Miljö- och byggnämnden i Osby, Trafikverket, Skogsstyrelsen, Skånes ornitologiska förening, Naturskyddsföreningen och Sveriges geologiska undersökning (SGU). Yttrande har kommit in från Skogsstyrelsen, Tillsyns- och tillståndsnämnden i Östra Göinge, Trafikverket, Miljö- och byggnämnden i Osby kommun, Naturskyddsföreningen, Kommunstyrelsen i Östra Göinge och SGU.

Offentligt sammanträde med besiktning har hållits på platsen den 26 oktober 2011.

En ekonomisk säkerhet har lämnats in den 19 mars 2012.

Miljöprövningsdelegationens beslut meddelat den 19 april 2012 överklagades och Mark- och miljödomstolen i Växjö upphävde beslutet den 27 september 2012 (M 1983-12). Ärendet återförvisades till Länsstyrelsen för fortsatt handläggning.

Bolagets kompletteringar kungjordes den 14 december 2012 i ortstidning.

Miljöprövningsdelegationen har genomfört remissförfarande med Länsstyrelsen, Tillsyns- och tillståndsnämnden, Östra Göinge kommun samt de närboende som överklagat beslutet.

Bolaget, närboende och remissinstanserna har lämnat synpunkter på det som tillförts ärendet.

Sökandens beskrivning av verksamheten

Av ansökningshandlingarna och vad sökanden i övrigt angett framgår bl.a. följande.

Lokalisering

Det planerade täktområdet ligger i Östra Göinge kommun, utmed riksväg 121, ca 3,5 km söder om Hökön samt ca 6 km nordväst om Lönsboda. Den planerade diabastäkten är belägen strax norr om riksväg 121 inom ett mindre höjdområde. Höjdområdet når som högst en höjd på ca +145 m ö h. Jordarten består i huvudsak av morän. Bivarödsån avgränsar verksamhetsområdet till stor del.

Närmsta större bostadsområde är Hököns by 3,5 km nordväst om det planerade verksamhetsområdet. Runt verksamhetsområdet inom en radie av ca 700 m finns 5 st bostadshus. Närmsta bostadshus är beläget ca 340 m från verksamhetsområdesgränsen (Biskopsgården 1:15).

Verksamheten i täkten

Uttaget av blocksten kommer att ske med hjälp av borrhning, tryckluftsdreven kilning, sprängning och linsågning. Brytning kommer till största del att ske från sydöst mot nord, nordväst.

Sprängning sker i form av pallsprängning för att lossöra block från det fasta berget. Sådan sprängning planeras till i genomsnitt ca en gång i veckan. I inledningsfasen vid nyöppnandet kan dock sprängning komma att ske oftare.

Andelen linsågning i bolagets täkter har ökat betydligt under senare år och målsättningen är att öka andelen så långt det är möjligt. Därmed minskar frekvensen av sprängning och borrhning för kilning. Stenen bearbetas vid botten av stenbrottet till s k "storblock". Täktbottennivån är tänkt på +95 meter men inom vissa delar av

brytningsområdet kommer brytning inte att ske lika djupt då kvaliteten på berget varierar.

Därefter tas blockstenen till en skuggplan inom verksamhetsområdet där vidare bearbetning sker. Blockstenen kommer att transporteras ut från anläggningen med lastbil. Årsproduktionen bedöms normalt ligga i storleksordningen 100 000 ton.

Vid produktionen av blocksten uppstår ett överskott av sk reststen. Denna kommer uppskattningsvis att uppgå till knappt 85 % av den totala produktionen eller ca 1 700 000 ton. Bolaget kommer, i så stor utsträckning som möjligt, att verka för att den absoluta merparten av all reststen som uppkommer krossas och förädlas till produkter som efterfrågas av marknaden. I de fall det blir aktuellt med en försäljning av reststen till vattenbyggnadssten kommer bearbetningen av reststenen ske med hjälp av hydraulhammare på platsen för den planerade täkten. Reststen som bolaget inte kan använda kommer att placeras i upplag inom täktområdet. Uppläggning av reststenen kommer att ske enligt "sandwichmetoden" och ytan blir maximalt 32 400 m³ eller ca 3,2 hektar och 18 meter högt. Bolaget bedömer, med stöd av en geoteknisk utredning, att markstabiliteten mot ån är betryggande.

Arbetstider

Arbetstiden i täkten kommer normalt att vara vardagar (måndag – fredag) kl. 06.00 -18.00. Borrning kommer normalt att ske vardagar kl. 07.00 -17.30. Sprängning kommer normalt att ske vardagar mellan kl. 09.00 och 17.00.

Det kan komma att förekomma arbeten med lastning, transporter och linsågning utanför ordinarie arbetstid. Linsågning nattetid kommer enbart att bedrivas i undantagsfall som vid stora ordergångar för att upprätthålla en hög leveranstakt.

Efterbehandling

Efter det att täkten avslutats kommer området sannolikt att efterbehandlas till en täktsjö, eventuellt med inslag av skogsmark. Efterbehandlingsplanen ska ses som ett ramprogram för landskapsplaneringen, där vissa avvikelser och anpassningar får ske i detaljutförandet vid tiden för täktens avslutning. Övergången mellan bergkanterna och den omgivande terrängen kommer att formas som mjuka sluttningar där berg möter jord. Till skydd för olyckor placeras större stenblock i utsatta lägen. Om bergbranter skulle uppkomma i verksamheten kan dessa eventuellt kvarstå vid tiden för efterbehandlingen. Detta ökar möjligheten för bl a korp och pilgrimsfalk att

finna häckningsplatser, vilket i sin tur bidrar till att öka den biologiska mångfalden i området.

Miljökonsekvensbeskrivning

Alternativa lokaliseringar

Bergmaterialet som bolaget avser att bryta i Biskopsgården består av diabas. Bergarten är väl lämpad som prydnadssten då den håller en hög kvalitet och har unika egenskaper som bygg- och ornamentsten. För blockstenstäckter finns höga krav på kvalitet, färg och sprickfrekvens, faktorer som reducerar antalet lämpliga platser ytterligare.

Bolaget har i ansökan redovisat fyra olika lokaliseringar: Ramsås i Ljungby kommun, Rumperöd i Östra Göinge kommun, Biskopsgården i Östra Göinge kommun samt Linderöd i Kristianstads kommun. Bolaget gör bedömningen att Biskopsgården är den plats där samtliga förutsättningar för blockstenstäkt uppfylls och där ändamålet kan uppnås med rimligt intrång. Sveriges geologiska undersökning (SGU), som är expertmyndighet för frågor om berg, jord och grundvatten, har i skrivelse till bolaget bedömt att hyperitdiabasen vid Biskopsgården är unik i Sverige.

Nollalternativ

Konsekvenserna av nollalternativet är att berget förblir oexploaterat. Bolaget kommer inte att kunna erbjuda kunderna ett lika brett sortiment av sten.

Planförhållanden

Enligt Östra Göinge kommuns översiktsplan, antagen den 20 mars 1990, finns inga riksintressen avseende värdefulla ämnen och mineral. Vidare nämns att Sveriges förnämsta förekomst av diabas återfinns inom kommunens gränser. Det finns inga generella riktlinjer avseende anläggning och utformning av bergtäkter, det nämns dock att ingen ny bebyggelse bör anläggas inom täktens störområde (500 m). Bolaget anser att den planerade verksamheten är förenlig med Östra Göinge kommuns översiktsplan.

Det planerade täktområdet ligger utanför detaljplanlagt område.

I det förslag till översiktsplan som finns att tillgå på Osby kommuns hemsida framgår att det inte finns några markerade intressen i direkt anslutning till det planerade verksamhets- och brytningsområdet.

Naturvård

Det planerade täktområdet berör inte några riksintressen angående naturvården. Området är ej heller upptaget i naturvårdsprogrammet för Östra Göinge kommun eller naturvårdsprogrammet för Länsstyrelsen i Skåne.

Bolaget har utfört en naturvärdesinventering inom området.

Ett mindre område inom om det planerade verksamhetsområdet är upptaget som ett naturvärdesobjekt i Skogsstyrelsens databas Skogens pärlor. Det aktuella naturvärdesobjektet är en ca 1,2 ha stor ädellövskog som är svårt trängd av granskog som vandrat in på området. Lövskogen kommer att behöva avverkas, med undantag av den del som är belägen väster och söder om befintlig skogsbilväg, tillsammans med den övriga skogen för att möjliggöra verksamheten. Bolaget menar att den planerade verksamhetens påverkan på Skåne läns och närområdets samlade barr- och lövskogsbestånd är i det närmaste obefintlig. Området ska efterbehandlas genom återetablering av skogsmark.

Bolaget har justerat exploateringsplanen så att en 40 meter bred skyddszon finns mellan brytningsområdet, reststensupplag och Rönnebodaån där det växer sumpskog. Sumpskogen förekommer även vid den plats där bolaget planerar att anlägga den nya in- och utfartsvägen. Den marginal om 30 m som finns mellan vägen och den aktuella sumpskogen innebär att hela vägens sträckning (kurva) samt viloplanet för lastbilar är placerat utanför den aktuella sumpskogen. Bolaget menar därmed att den aktuella sumpskogen sannolikt inte kommer att påverkas i någon nämnvärd utsträckning.

Strax söder om den planerade verksamheten, på andra sidan riksväg 121, finns ett skogsområde som är utpekade i översiktsplanen för Östra Göinge. Området benämns som 'Biskopsgården' och har klass N3 (1-3), dvs höga naturvärden. Den planerade verksamheten beräknas inte påverka det utpekade skogsområdet i någon nämnvärd omfattning.

Bolagets planerade verksamhet beräknas inte påverka de naturvärden som är associerade med Rönnebodaån i någon nämnvärd omfattning, se vidare under rubriken Vatten.

Natura 2000-området Nedraryd ligger mellan Lönsboda och Boalt i Osby kommun ca 2 900 m från bolagets planerade verksamhetsområde. Bolaget menar att verksamheten inte kommer att påverka Rönnebodaån, nedströms recipienter (se vidare under rubriken "Vatten") eller omgivande marker (ex Nedraryds Natura 2000 område) i någon nämnvärd omfattning.

Bolaget har i samband med ansökan om täktverksamhet inom fastigheterna även ansökt om dispens från det generella biotopskyddet avseende en stenmur som är belägen inom det planerade brytningsområdet. Som kompensationsåtgärd kommer bolaget att anlägga ett stenröse av de stenar som tas bort i samband med bortforslingen av stenmuren. Stenröset kommer att placeras strax sydväst om stenmurens nuvarande placering. Genom att spara stenarna kommer den biotop som förloras att återbildas inom en ny plats.

Kulturmiljö och friluftsliv

Det planerade täktområdet berör inte några riksintressen angående kulturmiljön eller friluftslivet.

Det finns inga registrerade fornlämningar inom det planerade täktområdet. Runt det planerade området finns ett antal fornminne och kulturlämningar.

Området har inga uttalade intressen för friluftslivet. Detta betyder inte att området skulle vara outnyttjat av friluftslivet, utan aktiviteter kan förekomma om än sparsamt.

Landskapsbild

Verksamheten kommer att påverka såväl mark och markanvändning som landskap i delar som omfattas av verksamhetsområdet. Påverkan är genomgripande och bestående. Ett nytt landskap kommer att skapas efter det berget utvunnits.

Skogen, dvs gran, tall och i mindre utsträckning även lövträd inom delar av brytningsområdet kommer att avverkas. Mellan riksväg 121 och brytningsområdet

kommer bolaget att bevara en ca 20-40 m bred skyddzon. Skyddzonen är i dagsläget bevuxen med äldre granar och insynen från allmän väg beräknas således bli mycket begränsad. Den mindre del av ädellövsskogen (som ingår i delobjekt 1 i utredningen) som är beläget väster och söder om befintlig skogsbilväg kommer att bevaras under hela den ansökta verksamhetstiden.

Där bergmaterialet kommer att brytas kommer nya, lägre marknivåer att bildas.

Reststensupplaget kommer att vara maximalt ca 18 meter högt och omfatta en yta på 32 400 m². Beräkningen avser ett värsta fall scenario där ingen reststen återanvänds eller återvinns.

Luft

Den planerade verksamheten kommer att påverka luften genom avgasutsläpp från den mobila maskinparken och genom trafik till och från området. Bolagets bidrag till luftföroreningar är i sammanhanget utomordentligt liten. På lokal nivå ses inga risker att djur, växter eller kulturvärden skulle ta skada. Hela den mobila maskinparken kommer att drivas med olja av miljöklass 1.

Den planerade verksamheten med dess begränsade aktivitet och maskinpark bedöms inte medföra risk för att någonsin av de olika miljö kvalitetsnormerna för utomhusluft överträds.

Buller

Produktionen av blocksten alstrar buller främst genom borrhning, sprängning, last- och grävmaskinens verksamhet (lastning och lossning), men också genom interna och externa transporter (lastbilstrafiken till och från verksamhetsområdet). Bolaget har även beräknat bullerbidrag från verksamhet där krossning/siktning samt utlastning av reststen är inkluderat samt bullerbidraget från väg 121. Bolaget har utfört bullerberäkningar som är uppdelade i olika scenarion beroende på var brytning av blocksten sker. Bullerberäkningen visar att det verksamhetsgenererade bullret kommer att innehålla Naturvårdsverkets riktlinjer för externt industribuller. Noteras bör att riktvärdena för vägtrafikbuller är 5 dBa högre än för externt industribuller. Riktvärdet under dagtid (07.00-18.00) innehålls för alla etapper och fall. Vid alla andra vindfall än vid medvindsfallet kan förväntas genomgående lägre ljudnivåer än de som redovisas i bullerberäkningen.

Efter det att lastbilstransporterna lämnat verksamhets- och brytningsområdet upphör Naturvårdsverkets riktlinjer för extern industribuller att gälla. Istället tar riktvärden för trafikbuller vid.

Täktverksamheten är inte berörd av de åtgärder som följer av förordningen om omgivningsbuller.

Vibrationer och luftstöt våg

Vibrationer från pallsprängningar, dvs losshållning av storblock (primärblock), beräknas i genomsnitt förekomma 2-4 gånger per månad. Blockdelning (sekundärblock) med krutladdningar och skrotsprängning orsakar inga markvibrationer utanför verksamhetsområdet. Riskbedömningen för byggnaderna görs utifrån Svensk Standard SS 460 48 66.

Luftstöt vågornas utbredning och intensitet kan från ett sprängningstillfälle till ett annat visa stora variationer vid samma mätplats beroende på flera faktorer. Risk för skador på byggnader hanteras med utgångspunkt från Svensk Standard SS 02 5210 "Vibration och stöt- Spränginducerade luftstöt vågor - Riktvärden för byggnader". Riktvärdet för maximalt reflexionstryck från sprängning är 500 Pa på avstånd större än 20 meter. Detta motsvarar ett frifältstryck på ca 250 Pa.

För att begränsa luftstöt vågens utbredning och styrka vid sprängningar ska laddningarna vara väl övertäckta med grusmaterial när så är möjligt.

Efter det att tillstånd meddelats för ansökt verksamhet kommer bolaget att utföra en besiktning av närliggande fastigheter. Besiktningen kommer att omfatta sprickor, sättningar m m i t e x fastigheternas murar, skorstenar och fasader. Fastigheter inom ca 500 m från bolagets verksamhetsområde kommer att ingå i besiktningskretsen.

Vatten

Den planerade täktverksamheten berör inte något vattenskyddsområde eller annat angivet skydd för grundvattnet.

Utpumpning av vatten till recipient

För att hålla läns inom brytningsområdet kommer det att ske en pumpning och bortledning av nederbördsvatten samt grundvatten som ansamlas inom stenbrottens

djupaste delar till en närbelägen sedimentationsdamm. Från dammen leds vattnet till en stenkista av reststen innan det avrinner mot ån.

Utpumpningen av vatten blir aktuell först när täktverksamheten bedrivits under så lång tid att det bildats håligheter området, d v s när ett behov av att läns pumpa vatten för att möjliggöra en fortsatt brytning uppstår. Dessförinnan sker avrinning diffust till det översilningsområde som finns inom bolagets verksamhets- och brytningsområde.

Recipient för avrinningsvattnet från den planerade verksamheten är Bivarödsån som tillhör Södra Östersjöns vattendistrikt. Bivarödsåns avrinningsområde innefattar hela det planerade verksamhets- och brytningsområdet och det innebär att all avrinning från området på ett eller annat sätt sker till Bivarödsån. Eftersom det översta markskiktet inom brytningsområdet tas bort och vegetationen försvinner kommer en större del av vattnet att bilda grundvattnet.

Bolaget har beräknat vattenföringen i Bivarödsån och resultatet visar att flödet vid det planerade verksamhetsområdet är ca 577 l/s. Det finns en mätpunkt i recipientkontrollen för Bivarödsån strax norr om väg 121 mellan Hökön och Lönsboda (21A). Flödesmätningen mellan 1976-1996 visar att flödet varierar kraftigt under året mellan 0- ca 4,9 m³/s. Årsmedelflödet under samma period uppgår till 524 l/s.

Längre nedströms i den norra delen av Sibbhults samhälle finns en annan mätpunkt (21B). Årsmedelflödet i denna punkt är 1019 l/s. Bolaget har beräknat fram ett årsmedelflöde om 2300 l/s där Bivarödsån ansluter till Helge å.

Avrinningen från verksamhetsområdet till Bivarödsån uppgår i dagsläget ca 1,6 l/s, d v s ca 0,28 % av flödet i Bivarödsån och ca 0,07 % när ån ansluter till Helge å. Bolagets verksamhet beräknas medföra en ökning av flödet i Bivarödsån med ca 1,8 l/s eller en ökning av Bivarödsåns flöde vid verksamhetsområdet med ca 0,3 % och vid Helge å ca 0,08 %. Flödesökningen kommer sannolikt att bli betydligt mindre än detta då delar av det utpumpade vattnet avdunstar eller tas upp av växter innan det når Bivarödsån.

Bolagets beräkningar visar att vattnet i ån kan stiga med maximalt 3 mm på grund av verksamheten och menar att ökningen är försumbar i förhållande till de naturliga fluktuationerna i ån. Flora och fauna kommer inte att påverkas.

Grundvattensänkning

Genom utpumpningen av grundvatten avsänks grundvattenytan i berggrundens sprickakvifär. Den inrinnande mängden grundvatten har beräknats vara ca 0,1 l/s. Påverkansområdet definieras som det område inom vilket avsänkningen under givna beräkningsförutsättningar blir större eller lika med 0,3 m. Påverkansradien har beräknats fram till ca 10-20 meter. Bolaget har låtit genomföra en brunnsinventering på samtliga brunnar inom en radie av ca 750 m från den planerade verksamheten.

Konsekvenserna av vattenbortledningen, som ställvis ger mindre markfuktighet, är risk för vattenbrist hos de träd och den högre vegetation som finns inom avsänkingsområdet. Träd har dock en hög grad av anpassningsförmåga som yttrar sig i rottillväxt för kompensation av den minskade markfuktigheten. Det finns inga tecken på att träd och vegetation tagit skada av vattenbortledningen vid tidigare täktverksamheter.

Inverkan av pumpningen är att vatten som skulle ha kommit marken tillgodo inom ett opåverkat område nu avleds till ett punktutlopp i verksamhetsområdets östra del varifrån det avrinner över översilningsområdet beskrivet ovan.

Rening av vattnet

Nederbördens kemiska och fysikaliska egenskaper ändras endast i liten utsträckning på vägen till uppsamling och uppumpning eftersom vattnet inom brytningsområdet inte passerar genom den naturliga jordmånsprofilen för skogsmark.

Sprängning kan ge upphov till kväveutsläpp. Den aktuella diabasfyndigheten vid Biskopsgården bedöms ha en låg sprickfrekvens vilket medför att borrhålen kommer att vara hela och relativt täta. Detta leder i sin tur till att man får en god inneslutning av sprängmedlet och man kan därigenom förvänta sig en fullständig detonation med hög hastighet och små mängder kväveföreningsrester till vattnet eller luften.

Jordarten inom översilningsområdet utgörs av isälvsmaterial. Översilningsytor ger en god renande funktion avseende såväl fosfor- som för kväveföreningar. Därutöver sker även en god syresättning av vattnet. Bolaget bedömer att översilningsområdets

kapacitet kommer att vara fullgod för den vattenmängd som bolaget avser översila. Dessutom ska avrinning ske genom en vegetationsbarriär innan det når recipienten. Vid häftiga och långvariga regn kan bolaget stänga av eller sänka kapaciteten på länsumpen för att inte överbelasta översilningsområdet. Vatten ansamlas istället i brottet och kan pumpas ut vid ett senare tillfälle. Bolaget bedömer risken för negativ påverkan av recipienten och vattendrag nedströms som försumbar.

Behovet av en sedimentationsdamm uppstår först efter det att bolagets brytning kommit så långt att det bildats håligheter i berget.

Naturvärden i recipienten

Bivarödsån har biotopkarterats i två omgångar. Den första biotopkarteringen skedde 2003 och den andra under 2008. Den dominerande vegetationstypen utgörs av sk övervattensvegetation. Ingen av de växtarter som noterats i samband med biotopkarteringen av Bivarödsån är känslig för näringsämnen.

De fiskar som noterats i samband med elfisket är såvitt bolaget erfar inte överkänsliga mot näringsämnen eller ändrade flödesförhållanden.

Bolaget har gjort en översvämningskartering för Bivarödsån som visar översvämningen vid ett 100-årsflöde. Utredningen visar att brytningsområdet inte ligger inom området för översvämningsrisk. Vissa delar av ett eventuellt reststensupplag kan hamna inom översvämningsområdet.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Vattnet beräknas ansluta till Bivarödsån vid koordinatpunkt X: 625 83 36, Y: 140 38 06 (RT 90) ± ca 100 m i nord/sydligt led. Rönnebodaån ingår som en del av vattenförekomsten Bivarödsån som utgör ett biflöde till Helge å. Bivarödsån uppnår i dagsläget inte god ekologisk status. Nuvarande status anges vara otillfredsställande ekologisk status. Klassificeringen bygger på en otillfredsställande status för bedömningsfaktorn "fisk" i Bivarödsån. Fysiska förändringar har kunnat konstateras (kontinuitet och morfologiska förändringar).

Bolagets verksamhet kommer inte att medföra något hinder för fiskvandring uppströms bolagets verksamhetsområde. Bolagets verksamhet motverkar således inte miljökvalitetsnormens uppfyllelse avseende god ekologisk status. Bolagets verksamhet bedöms inte påverka miljökvalitetsnormens uppfyllelse avseende god kemisk status heller.

Bivarödsån har enligt VISS en låg näringspåverkan. Ingen av de växtarter som har noterats i samband med biotopkarteringar av ån är känsliga för näringsämnen.

För fisk- och musselvatten finns inga aktuella recipienter angivna i Naturvårdsverkets författningssamling som kan beröras av avrinningsvatten från den planerade täkten.

Det finns ingen grundvattenförekomst inom det planerade verksamhetsområdet.

Trafik

Trafiken med blocksten från det planerade täktområdet kommer att vara mycket begränsad, normalt ca 2-4 lastbilar per dag. Vid krossning av reststen tillkommer även trafik för detta (maximalt 150 000 ton per år vilket innebär ca 20 uttransporter per dag). Trafiken kommer att gå via enskild väg ut till riksväg 121. Vägverket har 2005 utfört en trafikintensitetsmätning på riksväg 121. Antalet tunga transporter (bussar, lastbilar m m) uppgick till 190 st ($\pm 24\%$).

Avfall och oljehantering

Inom området markerat som "område för huggplan" i brytningsplanen kommer bolaget att anlägga en mindre depå och verkstadsområde. Uppställningsplatsen inom depå- och verkstadsområdet kommer att beläggas med krossat bergmaterial av finare fraktion (ex 0-8 mm) s k stenmjöl. All större service och underhåll kommer sannolikt att ske inom bolagets verkstad vid Hägghult. Endast akuta reparationer utförs inom täktområdet i aktuell täkt.

Bolaget arbetar med att så långt som möjligt minska avfallsmängderna och återvinna det avfall som uppkommer. Farligt avfall samlas i specialbehållare.

Alla oljor och dieseltankar (ej ADR-tank) inklusive spillolja, kommer att förvaras i låst förrådscontainer inredd med sarg.

Avfallshanteringsplan

Läggs reststenen upp i upplag i mer än 3 år bedöms verksamhetsområdet vara en avfallsanläggning enligt förordning (2008:722) om utvinningsavfall. Bolaget har redovisat en avfallshanteringsplan i ansökan.

Säkerhet

Kring brytningsområdet kommer att skyltas med varningsskyltar. När branta kanter möter orörd marknivå kommer bergytan på en yta av ca 2 meter från bergkanten att rensas från jordmassor och en mjuk avfasning att ske mot bakomvarande jordyta. Vid utsatta ställen placeras större stenblock som varning och avspärning. Genom sådana arrangemang bedöms risken för allmänheten vara mycket liten. Utplaceringen av stenblock bedöms som långsiktigt säkrare än att hägna med t ex nätstaket som kräver ett fortlöpande underhåll för att behålla sin skyddsfunktion.

Miljömål

Bolaget har redogjort för hur verksamheten påverkar miljömålen god bebyggd miljö, levande skogar, frisk luft, levande sjöar och vattendrag samt grundvatten av god kvalitet. Bolaget bedömer att verksamheten i viss mån motverkar målet om levande skogar då den får avverkas för att bereda plats för stenbrytningen.

Yttranden efter kungörelsen den 26 november 2010

Skogsstyrelsen anser att skyddszonen mot Rönnebodaån är tillräcklig. Skogsstyrelsen föreslår att ett naturvårdsavtal bildas av ett närliggande område som hyser höga naturvärden som kompensationsåtgärd. Vidare anser Skogsstyrelsen att området i så stor utsträckning som möjligt ska återställas med plantering av lövträd och det bör inte räknas som kompensationsåtgärd.

Skogsstyrelsen har tagit del av den hydrogeologiska kompletteringen och har inga synpunkter på den.

Östra Göinge kommun har inget att erinra mot ansökan från Emmaboda Granit AB under förutsättning att miljöbalkens krav på verksamhet av det aktuella slaget kan tillgodoses.

Tillstånds- och tillsynsnämnden i Östra Göinge kommun har i yttrande anfört bl.a. följande.

- Bullernivån kommer att öka betydligt i omgivningen kring den tänkta täktverksamheten jämfört med nuvarande låga nivå och detta bör beaktas i villkoren för ett eventuellt täktillstånd.

- Att överlåta ansvaret för reststenen till markägaren och den potentiella avfallsdeponi som den kan ge upphov till är inte godtagbart. Då det inte är redogjort i ansökan för hur reststenen kommer att hanteras så att man uppfyller miljöbalkens krav *ska inget täktillstånd ges*. Om tillstånd ges måste tillståndet innehålla klara regler för hur reststenen ska omhändertas så att ovanstående krav i miljöbalken uppfylls. Villkoren formuleras lämpligen på så sätt att den uppkomna reststenen inte behöver läggas i deponi/upplag under längre tider och att mängderna blir så små som möjligt.

Trafikverket informerar om att för ny anslutning ska tillstånd sökas hos Trafikverket, innan arbetet påbörjas, som genom villkor ser till att anslutningen utformas på ett trafiksäkert sätt. Den nya anslutningen får inte ligga närmare än 50 meter från korsningen, väg 131 – väg 2122, som går till Övraryd.

Miljö- och byggnämnden i Osby kommun anser sammantaget att de störningar som beräknas uppstå inte är av sådan art att nämnden har skäl att avstyrka ansökan om bergtäkt. Nämnden förutsätter att alla rimliga försiktighetsåtgärder vidtas för att hindra störning på människors hälsa och natur- och kulturmiljön.

Naturskyddsföreningen anser att ansökan bör avslås med hänvisning till den mängd av oklarheter som finns.

Sammanfattningsvis har Naturskyddsföreningen yttrat sig enligt följande.

- Kunskap om fyndighetens utbredning har inte redovisats varför det inte går att avgöra om brytningsområdet är anpassat efter detta.
- Värsta bullersscenariot är inte beräknat i utredningen. Borrigen är placerad ca 540 meter från närmsta hus istället för ca 370 meter.
- Vattenhanteringen genom översilning, flödesberäkningar och ämnesbelastningen, linsågning hanteras inte på fullgott sätt i ansökningshandlingarna. Resultat från andra täkter som hänvisas till redovisas inte.
- Bedömning av näringsbelastning av livet i ån borde gjorts av arter i aktuell del, inte den nedre.
- Det löper en väg genom området som används i friluftslivet.
- Det är oklart med naturvårdsavtal och även vilka biologiska värden som finns i området söder om riksväg 121.

- Miljökvalitetsmål för levande skogar borde också behandlas. Miljökvalitetsmålet ett rikt växt- och djurliv behandlas felaktigt.
- Reststen bör nyttiggöras efterhand med att blockstenen utvinns.
- Det framgår inte var depå- och verkstadsområde ska placeras.
- Bolaget borde ha räknat med att alla bostäder har brunn vid bedömningen av påverkan på enskilda grundvattentäkter.
- Området kan komma att utpekas som tyst område i ny översiktsplan som är på gång.
- Att flytta stenvallen som kompensation är inte bra för de biologiska värdena.
- Behovet av tälkten är oklart.

LRF Konsult (ombud för boende på fastigheterna Biskopsgården 1:7 och 1:15, Uggletorp 1:8 och 2:2, Kungsgården 1:3, Värmanshult 1:13), motsätter sig att tillstånd meddelas för den sökta verksamheten. Vidare yrkar sakägarna att miljöprövningsdelegationen håller muntligt sammanträde vid prövningen i ärendet.

Sammanfattningsvis anför följande:

- Området ligger i ett av Länsstyrelsen karterat bullerfritt område. Verksamheten kan begränsa utvecklingen av turism i området.
- Det är ett skyddsavstånd om 500 meter från tälktområdet vilket i praktiken kan innebära bebyggningsförbud inom en radie av 500 meter utanför verksamheten.
- Flora- och faunainventering bör även ske under våren för bestämning av vår- och sommarflora.
- Bolagets alternativutredningar uppfyller inte kraven i miljöbalken och praxis som utbildats på området (MÖD 2009-03-05 M 294-08, 2008-12-19 M 471-08 samt NJA 2009 s 321). Befintliga tälkten har inte medtagits i utredningen.
- Bullerutredning är felaktig bl a med avseende på indata. Bullerutredning bör ta med bolagets verksamhet, reststensbearbetningen (inkl transporter) samt buller från väg 121.
- Ansökan bör kompletteras med ett fotomontage för att sakägarna ska kunna skapa sig en uppfattning av reststensupplaget.
- Sökanden har inte presenterat något avsänkingsområde, vattennivåer i området, vattenflöden i vattendraget eller grundvattenförhållandena i

området. Samtliga sakägare har brunnar i området. Sakägarnas uppfattning är att verksamheten är tillståndspliktig vattenverksamhet.

- I området går en gammal kulturväg som har anor tillbaka till i vart fall tiden för snapphanarna. Vägen är skyddsvärd.

SGU framför följande synpunkter.

Vid planering av markanvändning är det viktigt att områden och aktiva brott som hyser högkvalitativa förekomster av natursten tryggas. Möjligheten att finna alternativa platser till dagens aktiva brott är i många fall problematisk då bergmassan sällan är homogen över större områden.

SGU anser att tillgången på brytvärd natursten i Sverige inte bör ses som obegränsad. I ett längre tidsperspektiv är detta resonemang förutsättningen för en hållbar exploatering, vilket följaktligen leder till att samhället bör värna de platser där brytning av natursten pågår eller kan ske.

Även användningen av restmaterial från naturstensbrott måste bedömas över ett längre tidsperspektiv, då denna sekundära produkt bildar stora materialvolymer.

Restmaterial från naturstensbrott av gabbroider och diabaser i denna region har goda förutsättningar för framtida användning stenen uppvisar goda till mycket goda fragmenteringsegenskaper.

SGU har arbetat med frågan om restmaterials inerta eller icke inerta status. Vad som framkommit i detta arbete är att restmaterial från naturstensbrott bedömts vara inert. Restmaterial från hyperitdiabaser är inget undantag, och utgör i regel inte i sig någon miljöbelastning. De har dessutom en hög buffrande, neutraliserande, förmåga i sura miljöer.

I de kompletterade handlingarna, daterade den 20 januari 2012, har en utredning över de hydrogeologiska förhållandena och en brunnsinventering bifogats. De undersökningar som utförts visar på en tät bergmassa med liten eller nära obefintlig vattenförande förmåga. Den bedömning som utförts i rapporten av den inträngande mängden grundvatten är utifrån utförda undersökningarna rimlig. I utredningen påpekas att i de fall sprickor med högre transmissivitet än den uppmätta förekommer i området kan inläckaget (och därmed påverkan) från tälten bli större.

Då provborrningar endast utförts i två punkter inom området skulle ett sprickrikare berg kunna förekomma, men de resultat som framkommit bedöms från SGUs sida utgöra ett representativt mått på den påverkan som kan uppkomma från tåkten. I utredningen finns ett förslag till kontrollprogram för verksamheten med nivåmätningar i den närmast belägna brunnen och ett antal kontrollhål på varierande avstånd från tåkten för att kunna följa upp en eventuell påverkan på omgivande grundvattenförhållanden. SGU anser att förslaget kontrollprogram skulle kunna ligga till grund för bolagets kontroll av grundvatten.

Bolaget har bemött yttrandena och sammanfattningsvis anført bl a följande.

- Bolaget kommer att verka för att ett naturvårdsavtal upprättas inom de delar av fastigheten Biskopsgården 1:12 som anses lämpliga för ett sådant avtal.
- Sveriges geologiska undersökning (SGU) har upprättat berggrundskartor och aktuell fyndighet är beläget inom en karterad diabasfyndighet. Provbrytning har skett som har konstaterat riktigheten i detta. Valet av brytningsdjup är valt efter vad som är tekniskt möjligt med avseende på brytnings- och verksamhetsområdets storlek. Eftersom bergarten är en gångbergart sträcker den sig långt ner i jordskorpan.
- På grund av de naturliga fluktuationerna i Bivarödsån och med anledning av att bolaget pumpar ut mycket vid hög nederbörd och lite vid låg nederbörd menar bolaget att beräkningen avseende mängden utpumpat vatten kontra årsmedelflödet i Bivarödsån är den mest relevanta och rättvisande.
- Reststenen kommer att läggas i verksamhetsområdets östra del och bolaget kommer att verka för att stenen förädlas och tas tillvara.
- Reststensupplaget kommer successivt att ta över översilningsområdets renande funktion. Uppmätta halter av kväve och suspenderat material vid bolagets verksamhet på Vångaberget visar på den goda reningen upplaget har.
- Vattenförsörjning till linsågarna kommer att ske genom en borrad brunn. Vattenförbrukning kommer att uppgå till ca 0,34 l/s vilket ger upphov till ett ökat flöde i Bivarödsån om ca 2,14 l/s, d v s ca 0,37 % vid Biskopsgården. Flödesökningen kommer sannolikt att bli mindre på grund av avdunstning eller upptagning i växterna innan vattnet ansluter till ån.
- Bivarödsån rinner genom ett jordbrukslandskap och bolaget anser att jämförelse med jordbrukets kväveutsläpp är relevant.

- Biotopkarteringen från 2003 som bolaget redovisat sträcker sig från Biskopsgården i norr till Knisslinge i söder och omfattar de övre delarna av Bivarödsån.
- Korrekt datum för Skogsstyrelsens fältbesök är den 27 september 2010 och rapporten färdigställdes den 1 oktober 2010.
- Bolagets depå- och verkstadsområde kommer att anläggas inom det område som markerats som "område för huggplan" i brytningsplanen.
- Bolaget bedömer att brunn på fastighet Biskopsgården 1:15 inte kommer att påverkas av verksamheten då avståndet är för stort.
- Möjlighet att få dispens från biotopskydd är inte förknippat med stenmurens kulturhistoriska värde.
- Enligt Länsstyrelsens utredning för att kartlägga bullerfria områden ligger verksamhetsområdet inom ett område där bakgrundsnivåerna från trafikbuller varierar mellan 30-40 dBA. Det aktuella området är inte utpekade som ett sk "tyst område" i vare sig Östra Göinge eller Osby kommuns översiktsplan.
- Det är inte aktuellt med någon form av byggnadsförbud inom 500 meter från bolagets planerade verksamhet. Bolaget motsätter sig inte ett framtida utnyttjande av omkringliggande fastigheter.
- Bolaget anser att den naturvärdesinventering som utförts uppfyller de krav som kan ställas och att naturvärdesinventeringen är tillfyllest. Bolaget har anpassat den planerade verksamheten efter de rekommendationer som lämnats i samband med naturvärdesinventeringen och anser inte att det föreligger behov av fler inventeringar.
- Det finns inga krav i vare sig miljöbalken eller förarbetena till densamma att en verksamhetsutövare ska redovisa alternativa lokaliseringar för den planerade verksamheten. Det krav som ställs på en verksamhetsutövare är en redovisning av alternativa utformningar. Bolaget har genomfört ett långtgående lokaliseringsarbete för att finna lämpliga platser avseende bergkvalitet, färg på fyndigheten och bryttekniska förhållanden. Vad gäller bolagets täkter vid Hägghult och Duvhult kan det konstateras att diabasfyndigheterna vid dessa blockstenstäckter och den planerade täkten vid Biskopsgården skiljer sig markant från varandra. Det är helt olika typer av fyndigheter med olika egenskaper i form av färg, sammansättning och textur.
- Samtliga bullerberäkningar som upprättats av bolaget har gjorts enligt gällande riktlinjer och rådande praxis.

- Bolaget anser att den bullerutredning som upprättats innehåller de bullerkällor som är aktuella för den planerade verksamheten och som kan påverka den ekvivalenta ljudnivån i området (se även under rubriken buller). För att reducera en eventuell insyn till verksamheten har bolaget upprättat en ca 30 m bred skyddszon som följer verksamhetsområdet utmed väg 121. Bolaget menar att denna skyddszon, i kombination med relativt långa avstånd, medför att insynen till verksamheten för trafikanter utmed väg 121 och närboende i området blir i det närmaste obefintlig.
- Bolaget delar inte uppfattningen att den planerade verksamheten utgör tillståndspliktig vattenverksamhet. Bolaget vidhåller sitt ställningstagande med tillhörande motivering som bolaget redogör för i tidigare komplettering.
- Ryavägen ska, enligt Aronsson, aldrig ha passerat över det område som utgör bolagets planerade verksamhets- och brytningsområde.

Yttrande efter ny kungörelse den 14 december 2012

Gerda Waller, är sammanfattningsvis emot att vattnet höjs i Bivarödsån då det påverkar Sibbhultsån där de bor. Idag översvämmas området och intilliggande hus har översvämmats ett flertal gånger de senaste åren. Hon är även orolig att stenpartiklar kommer att påverka ån negativt och påpekar att Bivarödsån ska rensas innan mer vatten släpps på. Vidare anser hon att störningar bör undvikas i en tyst miljö.

Elisabeth och Henrik Cederberg, Charlotta och Mats Cederkvist, Per-Ola och Marianne Mårtensson, Stig och Kerstin Wahlman samt Alexander Gustafsson anför sammanfattningsvis att alternativutredningen fortfarande brister. Sökanden har inte påvisat vilka fyndigheter/förekomster som finns på regional nivå gällande andra alternativ. De anser att den jämförande tabellen verkar vara godtycklig och vinklad och inte vara utförd enligt någon standardiserad metod. Otydlighet råder kring bullervallen, utredning av lokal naturskyddsförening, analysresultat av material, vattenfrågan, verksamhet utanför ordinarie arbetstid samt avyttringstakten på reststenen i andra täkter.

Tillsyns- och tillståndsnämnden i Östra Göinge kommun anser att bolaget lämnat de kompletterande uppgifter som länsstyrelsen begärt förutom att översiktskarta med

diabasförekomst i aktuellt område saknas helt. Nämnden har i övrigt inga invändningar mot de inlämnade uppgifterna.

Länsstyrelsen bedömer sammanfattningsvis att miljökonsekvensbeskrivningen är tillräcklig i förhållande till de krav som ställs i 6 kap miljöbalken och bör därför godkännas. Länsstyrelsen tillstyrker den ansökta lokaliseringen. SGU, som är expertmyndighet för frågor om berg, jord och grundvatten, har i skrivelse till bolaget bedömt att hyperitdiabasen vid Biskopsgården är unik i Sverige. Länsstyrelsen bedömer med denna utgångspunkt att det rimligtvis inte kan begäras ytterligare lokaliseringsundersökningar av bolaget.

Länsstyrelsen konstaterar att under förutsättning att nödvändiga skyddsåtgärder vidtas kan verksamheten bedrivas utan att olägenhet av väsentlig betydelse uppstår. Den planerade verksamheten bedöms inte påverka miljö kvalitetsnormer eller strida mot nationella och regionala miljömål. Länsstyrelsen finner att hinder inte heller föreligger enligt miljöbalkens hänsyns- och tillåtlighetsregler mot att bevilja bolaget sökt tillstånd.

Inom 500 meter från tälten ligger 1 bostadshus (340 meter) och inom en radie av 700 meter ligger 5 bostadshus. Länsstyrelsen föreslår villkor för verksamheten samt provtid för utgående vatten för att begränsa störningar för människor och miljön.

Bolaget har bemött inkomna yttranden.

Angående Länsstyrelsen yttrande anser bolaget att utredningsvillkor U1 ska ändras i första hand till att provtagning ska ske minst fyra gånger per tolv månadersperiod och i andra hand minst åtta gånger per tolv månadersperiod samt att parametrarna zink och krom utgår.

Vidare vill bolaget ändra utredningsvillkor U2 på så sätt att endast en provtagning görs i samband med den första provtagningen enligt U1.

Bolagets förslag gällande villkor U1 innebär att provtagning reduceras till att ske sammanlagt åtta gånger. Bolagets förslag har utformats på sådant sätt att provtagning kommer ske vid i vart fall två tillfällen under årets alla säsonger (vår, sommar, höst och vinter). Bolagets förslag medför således en fullgod möjlighet att undersöka och bedöma eventuella risker med verksamheten under årets alla säsonger och vid de

olika förutsättningar som råder under respektive säsong, t ex lågt eller högt flöde i recipienten.

Bolaget anser att det inte finns skäl att den ansökta verksamheten ska påföras en mer extensiv provtagning än vad som krävs för att undersöka och bedöma verksamhetens miljöpåverkan. Särskilt med tanke på att verksamhetstypen som sådan inte kan anses medföra någon påverkan av betydelse på vattenmiljön.

Bolagets förslag gällande villkor U1 innebar därutöver att parametrarna krom och zink utgår. Krom ska utgå från villkoret eftersom att förekommande, stabila krommineral inte är lakbara. Zink ska utgå eftersom att metallen är essentiell för levande organismer snarare än skadlig i de halter som kan uppträda.

Vad gällande utredningsvillkor U2 anser bolaget att det inte är motiverat att genomföra recipientprovtagningar uppströms och nedströms bolagets verksamhet med den frekvens som framgår av U2. I och med att Bivarödsån är inkluderad i den samordnade recipientkontrollen finns redan ett omfattande bakgrundsmaterial avseende Bivarödåns vattenkvalitet. Det finns således redan i dagslaget mycket goda möjligheter för bolaget att följa upp och bedöma den ansökta verksamhetens miljöpåverkan utan att själva tvingas genomföra kostsamma undersökningar. Mot bakgrund av ovan föreslår bolaget att provtagningens frekvensen för U2 reduceras till att omfatta provtagning vid verksamhetens inledningsskede. Bolaget har beräknat att nuvarande förslag skulle kosta ca 150 000 kronor och anser inte att det står i proportion till miljönyttan.

Bolaget menar att den översiktskarta som efterfrågas i Länsstyrelsens komplettering (dat 2012-10-15) redovisas genom figur 1 i bilaga 1 till bolagets komplettering daterad 2012-11-02. I övrigt har bolaget inget att erinra mot Tillstånds- och tillsynsnämndens yttrande.

Tillstånds- och tillsynsnämnden har inga synpunkter på inkomna yttranden.

Närboende står fast vid att lokaliseringsutredningen inte är tillräckligt utredd, att vattnet kommer att förorenas, att villkor för hur mycket reststen som får finnas på platsen ska fastställas i villkor samt att det inte framgår vilken mineral som ger den bruna färgen.

Miljöprövningsdelegationens bedömning

Miljöprövningsdelegationen finner att den miljökonsekvensbeskrivning som bifogats ansökan är tillräcklig i förhållande till verksamhetens miljöpåverkan och de krav som framgår av 6 kap MB. Miljöprövningsdelegationen bedömer att lokaliseringsutredningen får anses vara tillräcklig. Bolaget har redovisat fyra alternativ och mot bakgrund av dessa får det anses vara tillräckligt utrett. Bolaget har redogjort för att fyndigheten är unik och det är då svårt att hitta liknande kvalitet på andra ställen.

Tillåtlighet

Lokalisering och planfrågor

Enligt 2 kap 6 § miljöbalken ska det för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön, i den utsträckning det inte kan anses orimligt enligt 2 kap 7 § samma balk. Vid tillståndsprovning enligt 9 kap ska bestämmelserna i 3 och 4 kap tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Verksamhetsområdet ligger inte inom några riksintressen för värdefulla ämnen och mineral, naturvård, kulturmiljö eller friluftsliv. Närmsta riksintresse är för naturvården och ligger ca 1,5 km söder om området. Verksamheten bedöms inte skada denna naturmiljö. Miljöprövningsdelegationens bedömning är att verksamheten inte innebär risk för påtaglig skada på något riksintresse för naturvård eller annat ändamål. Verksamheten berör inget område som är skyddade enligt Natura 2000. Ca tre kilometer söder om täktområdet ligger Natura 2000-området Nedraryd. Verksamheten kommer inte att påverka detta område. Strax söder om den planerade verksamheten, på andra sidan väg 121, finns ett skogsområde benämnt som "Biskopgården" med högt naturvärde. Verksamheten beräknas inte påverka det utpekade området i någon nämnvärd omfattning. Bolaget har åtagit sig att verka för att ett naturvårdsavtal upprättas för detta område. Lokaliseringen av bolagets verksamhet till denna fastighet strider enligt miljöprövningsdelegationens uppfattning inte mot bestämmelserna i 3 kap och 4 kap MB om hushållning med mark och vatten.

Enligt Glimåkra Hembygdsförenings Årsbok 1986 sträcker sig en gammal färdled, Ryavägen, mellan Danmark och Sverige. Den gamla vägen som inte

längre används går enligt grannar i området troligtvis genom täktområdet men det är inte helt klarlagt var. Det finns inte något utpekade skydd för vägen. Den utgör därmed inte något hinder för verksamheten.

Ett tillstånd eller en dispens får enligt 2 kap 6 § MB inte ges i strid med en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen. Små avvikelser får dock göras, om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas.

Det finns ingen detaljplan för området dit verksamheten ska lokaliseras och verksamheten strider inte mot gällande översiktsplan för området. Enligt översiktsplanen för Östra Göinge kommun (antagen 1990) nämns att Sveriges förnämsta förekomst av diabas återfinns inom kommunens gränser. Det finns inga generella riktlinjer avseende anläggning och utformning av bergtäkter men det nämns att ingen ny bebyggelse bör anläggas inom täktens störområde (500 meter). Verksamhetsområdet och närområdena inom 600 meter är inte utpekade i Osby kommuns gällande översiktsplan. Enligt förslaget till ny översiktsplan för Osby kommun finns 3 st utpekade områden ca 100 meter söder om verksamhetsområdet. Områdena har i kommunens naturvårdsprogram tilldelats klass 3, dvs lågt naturvärde.

Miljöprövningsdelegationen anser att den föreslagna lokaliseringen med de skyddsåtgärder/försiktighetsmått/begränsningar, den hushållning med råvaror och energi samt de produktval som bolaget föreslagit, uppnår ändamålet med verksamheten med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Miljöprövningsdelegationen anser att villkor ska föreskrivas enligt vad som anges under rubriken BESLUT.

Av 2 kap 7 § tredje stycket MB framgår att vid prövning av bl.a. tillåtlighet och tillstånd för en verksamhet eller åtgärd som ger en ökad förorening eller störning och kan antas på ett inte obetydligt sätt bidra till att en miljö kvalitetsnorm som avses i 5 kap 2 § första stycket 1 (gränsvärdesnorm) inte följs, får verksamheten eller åtgärden vid avvägningen enligt första och andra styckena tillåtas om den

1. är förenlig med ett åtgärdsprogram som har fastställts för att följa normen,
2. förenas med villkor om att vidta eller bekosta kompenserande åtgärder som ökar möjligheterna att följa normen i en utsträckning som inte är obetydlig, eller

3. trots att den försvårar möjligheterna att följa miljö kvalitetsnormen på kort sikt eller i ett litet geografiskt område, kan antas ge väsentligt ökade förutsättningar att följa normen på längre sikt eller i ett större geografiskt område.

Arbetet med vattenförvaltningen i Sverige utgår från EU:s ramdirektiv för vatten som innebär ett systematiskt arbete för att bevara och förbättra vattenkvaliteten i våra sjöar, vattendrag, kust- och grundvatten. Målet med vattenförvaltningen är att alla vatten ska uppnå god status senast 2015. Vissa vattenförekomster har dock fått en tidsfrist till 2021 eller 2027. I de fallen bedöms vattenkvaliteten vara så dålig att det inte går att nå god status till 2015.

Den 15 december 2009 fattade Vattendelegationen för Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns beslut om kvalitetskrav i form av miljö kvalitetsnormer för yt- och grundvattenförekomster inom Södra Östersjöns vattendistrikt. Miljö kvalitetsnormerna finns i Länsstyrelsen Kalmar län (Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns vattendistrikt) föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster i distriktet, 08FS 2009:81.

Recipient för utgående vatten är vattenförekomsten Bivarödsån (SE624587-140218) i huvudavrinningsområdet Helge å. Den kemiska statusen var år 2009 god. Den ekologiska statusen var otillfredsställande. Fysiska förändringar av vattenförekomsten har konstaterats som en orsak till att god ekologisk status är i riskzonen att inte nås till år 2015. Vattenkemiska resultat visar på låg näringspåverkan.

Täktområdet ligger inte inom eller i närheten av någon grundvattenförekomst.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att verksamheten inte påverkar vattendraget i sådan utsträckning att miljö kvalitetsnormen inte följs. Verksamheten bedöms inte påverka miljö kvalitetsnormerna för luft.

Vid en sammantagen bedömning anser miljöprövningsdelegationen att lydelsen i 2 kap 7 § MB inte hindrar att tillstånd meddelas och att den sökta verksamheten kan tillåtas. Villkor har fastställts för verksamheten och frågan om slutliga villkor för utgående vatten ska utredas under en prövotid. Verksamheten bedöms inte medverka till att någon miljö kvalitetsnorm försämrats.

Motivering av villkor

Försiktighetsmått

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska enligt försiktighetsprincipen i 2 kap 3 § MB utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön, under förutsättning att det inte kan anses orimligt att uppfylla dem enligt 2 kap 7 § första stycket samma balk.

Motivering villkor 2-3:

Ädellövskogen inom delobjekt 1 har inventerats som naturvärdesobjekt. Lövskog inom detta område inklusive lövskog inom övrigt område väster om vägen ska inte avverkas. Bolaget ska som kompensation sköta skogen här så att naturvärdena inom området har möjlighet att öka. Bolaget ska samråda med tillsynsmyndigheten för lämpligaste skötselåtgärder.

Längs Rönnebodaån växer sumpskog. Denna skyddas av bolagets föreslagna skyddszon. Skyddszonen skyddar även strandkanterna mot erosion. Dock ska en skyddszon med vegetation också finnas längs vägen för att begränsa insyn.

Motivering villkor 4-5:

Områdets gränser ska tydligt markeras i naturen för att både bolag och tillsynsmyndighet ska ha möjlighet att veta gränserna. Bolaget ska se till att fixpunkt finns för att kunna mäta in tänkten korrekt. Med fixpunkt menas en noga positionsbestämd punkt, som genom triangulering utgör utgångspunkt för vidare mätningar i dess omgivning.

Motivering villkor 6-8:

Bolagets verksamhet ger enligt utredningen upphov till bullernivåer mellan 34-46 dBA. Om följdverksamheten krossning/siktning av reststen samt uttransporterna av dessa krossprodukter medtas i beräkningarna uppgår bullernivåerna till mellan 43-49 dBA. Bolaget får anpassa bullrande moment i verksamheten mellan 6.30-7.00 så att villkor 7 kan efterföljas. Villkoret medger endast lastning och uttransport av blocksten vissa utökade tider medan lastning och uttransport av krossprodukter endast får ske dagtid med hänsyn till att området i stort är opåverkat av bullrande verksamheter.

Bolaget har beräknat att bullret från trafiken på väg 121 i dagsituationen uppgår till mellan 36-48 dBA för bostäderna runt täktområdet. Riktvärden för trafikbuller som normalt inte bör överskridas vid nybyggnation av bostadsbebyggelse eller vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur är 55 dBA utomhus vid fasad. Om den totala verksamheten (inklusive reststenshanteringen) läggs till vägtrafiken uppgår bullret till mellan 44-50 dBA. Det är dock endast bullret från den miljöfarliga verksamheten som är reglerat i villkor 7.

Bolaget bedömer vidare att impuls ljud inte förekommer men att om det skulle vara ett problem kan verksamheten anpassas för att sänka bullernivåerna vid skutknackning. Avseende buller har begränsningar gjorts i begränsningsvärdena vid det tillfällen när hydraulhammaren används. Bolaget har redogjort för att detta är möjligt och de har heller inte haft synpunkter på Länsstyrelsens förslag på begränsning. I övrig verksamhet klarar bolaget att innehålla Naturvårdsverkets riktlinjer.

Motivering villkor 9-12:

Bolaget har åtagit sig att besiktiga byggnader innan sprängning påbörjas. Besiktningen bör omfatta byggnader som kan påverkas av vibrationerna, även gamla byggnadsverk. Bolaget har föreslagit riktvärden på 4 mm/s och 100 Pa. Föreslagna begränsningsvärden ligger med god marginal över dessa värden.

Motivering villkor 13-14:

Jordmassor och vegetation ger ett naturligt skyddande skikt mot grundvattnet då det minskar risken för spridning av föroreningar, fördröjer infiltrationsvattnet samt förhindrar och fördröjer försurningsprocessen. Skyddet gentemot grundvattnet tillgodoses bäst genom att täktområdet avbanas respektive efterbehandlas samtidigt som arbetet i täkten fortskrider.

Flödet från det utgående vattnet ska mätas tillräckligt frekvent för att få en tillförlitlig årstidsvariation och ett tillförlitligt årsmedelvärde. Med flödet kan bolaget fastställa utsläppsmängderna till recipienten. Om vatten pumpas ut med intervaller ska tidpunkter och volymer redovisas. Metod för flödesmätning kan lämpligast anges i kontrollprogrammet i samråd med tillsynsmyndigheten.

Motivering villkor 15-17:

I miljöbalkens portalparagraf nämns bland annat att människors hälsa och miljö ska

skyddas mot skador och olägenheter, en god hushållning av mark och vatten ska tryggas och att återanvändning och återvinning ska främjas.

Enligt 2 kap 3 § miljöbalken ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, följa de begränsningar och vidta de försiktighetsmått som i övrigt behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att med skada avses bl.a. misshushållning med naturresurser (prop. 1997/98:45, Del 1, s. 214). Frågan om resurshushållning ska alltså beaktas vid prövningen av en ansökan om tillstånd att bedriva en täktverksamhet. Kretsloppsprincipen i 2 kap 5 § miljöbalken innebär att bolaget ska hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna till återanvändning och återvinning, under förutsättning att det inte kan anses orimligt enligt 2 kap 7 § samma balk. Enligt 2 kap 6 § miljöbalken ska alla som bedriver en verksamhet undvika att använda eller sälja sådana kemiska produkter eller varor som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön, om de kan ersättas med mindre farliga, under förutsättning att det inte kan anses orimligt enligt 2 kap 7 § samma balk.

All hantering av petroleumprodukter bör ske på sådant sätt att spill och läckage inte kan förorena omgivningen och grundvatten. Förvaringen ska ske på en yta som är ogenomsläpplig och invallad. Förslitet material och skrot ska omhändertas direkt för att inte riskera att förorena mark och grundvatten samt för att fastigheterna ska ge ett vårdat intryck. Vid tillfälliga uppställningar kan en dubbelmantlad cistern försedd med påkörningsskydd och droppskydd vara ett alternativ till invallning.

Motivering villkor 18-21:

Bolaget har åtagit sig att plantera in lövskog i så stor utsträckning som möjligt.

Det är viktigt att täktens yttersta gränser efterbehandlas direkt så det inte innebär arbetsmiljöproblem i slutskedet av tükten. Vidare kan vegetation etableras på vall intill tätkanterna så snart det är möjligt som kan växa upp. Det ökar både säkerheten och begränsar insynen.

Strandzonen ska inte vara för brant och därför måste denna anpassas så det är möjligt att bada utan att det blir tvärdjupt.

Motivering villkor 22:

Enligt 16 kap 3 § MB får tillstånd för sin giltighet göras beroende av att den som avser att bedriva verksamheten ställer säkerhet för kostnaderna för det avhjälpande av en miljöskada och de andra återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda. En säkerhet ska godtas om den visas vara betryggande för sitt ändamål. Säkerheten kan ställas efter hand enligt en plan som vid varje tid tillgodoser det aktuella behovet av säkerhet. Bolaget har gett in en säkerhet och denna godtas.

Motivering villkor 23:

Det är viktigt att bolaget har skriftliga rutiner för att följa upp villkoren i tillståndet och sin verksamhet. Det ska vara tydligt för all personal som arbetar i tåkten vad som gäller för verksamheten.

Kontroll bör även ske av grundvattennivåer både inom området för sänktratten och utanför för att kunna registrera förändringar som kan orsaka skada på allmänna och enskilda intressen.

Motivering prøvotid

Den miljöfarliga verksamheten kommer att alstra vatten som kan innehålla föroreningar. I Bivarödsån som helhet finns höga naturvärden både med avseende på naturmiljöer och arter. Hela ån har pekats ut som ett regionalt särskilt värdefullt vatten med avseende på naturvärden inom miljö kvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag. För att vattendraget inte ska påverkas negativt av vattenutsläppet bör villkor om utsläpp till vatten föreskrivas. Hantering av sprängmedel kan innebära risk för ökade kvävehalter i vatten vilket kan påverka växt- och djurliv i recipienten. Vad det gäller kväve är det viktigt att utreda mängden växttillgängligt kväve som släpps ut vid olika vattenflöden. Slam från verksamheten kan orsaka ökad grumlighet som ger fysiologisk stress och att lekbottnar sätts igen. Förutsättningarna för lax- och öringlek försämras då. Då det inte har bedrivits verksamhet uppskjuts avgörandet om slutliga villkor avseende halten av suspenderad substans och totalkväve i utgående vatten. Metallanalyser ska omfatta både de metaller som är lättlösliga i mark såsom aluminium, järn och mangan, särskilt förorenande ämnen såsom metallerna krom, zink och koppar samt prioriterade ämnen enligt vattendirektivet såsom metallerna bly, kvicksilver, kadmium och nickel. Det är av yttersta vikt att bolaget utreder vilka åtgärder som kan vidtas för att minimera utsläppet och att bolaget innan vatten släpps ut har en väl iordningställd sedimentationsdamm.

Bolaget har inkommit med synpunkter på utredningsvillkor U1 och U2 i Länstyrelsens yttrande. Miljöprövningsdelegationen gör följande bedömning.

Prövotiden avseende utsläpp till vatten avser en begränsad tid av undersökningar. Bivarödsån har höga naturvärden nedströms med bland annat havsvandrande lax och öring och bolagets verksamhet ligger i direkt anslutning till ån. Det är ett känsligt vattendrag som allmänt sett är kraftigt påverkat av försurning och annan miljöpåverkan. Sprängning ger upphov till kväveutsläpp och andelen växttillgängligt kväve är av betydelse för påverkan på recipienten. Det är inte känt vad verksamheten kommer att släppa ut och det är därför motiverat att analyser utförs beträffande de ämnen som anges i provotidsvillkoret. Miljöprövningsdelegationen anser att provtagningsfrekvensen ska fastställas till tio gånger per år då detta gäller en begränsad period. Det är heller inte känt idag vad marken eller berggrunden innehåller för metaller. Länstyrelsens förslag om metaller ska kvarstå i utredningen. Metallanalysen är en gång per år och kan inte anses oskälig.

Miljöprövningsdelegationen anser att det är rimligt att recipientprovtagning sker 6 gånger per år. Det finns mycket bakgrundsinformation om Bivarödsån mellan 1976-1999 i närheten av täktområdet och längre nedströms. Denna kan användas som bakgrundsinformation. Därför fastställer Miljöprövningsdelegationen att provtagning i recipient, i samma punkt som 21A, ska ske minst 6 gånger varannan månad under tolv månader. Därefter ska bolaget utvärdera om det skett någon förändring i vattendraget. Vid osäkerheter bör provtagningen fortsätta ytterligare ett år. Vid signifikanta skillnader måste bolaget undersöka uppströms om det skett förändringar i vattendraget efter att provtagning enligt recipientkontrollen avslutades eller om det beror på utsläppet från verksamheten. I utredningen ska bolaget, förutom utgående vatten, även redovisa ett förslag på vilken kontroll som kommer att ske av recipienten under drifttiden.

Bolaget uppger att ca 85 % av det brutna berget blir reststen som ska läggas i upplag för eventuell uppkrossning i framtiden. I denna region har stenbrytning pågått under lång tid vilket innebär att skogar och mark innehåller många gamla reststensupplag som troligtvis aldrig kommer att försvinna. Detta är en helt ny täkt i ett opåverkat område. Bolaget avser att i värsta fall lämna ca 1 700 000 ton reststen i ett 18 meter högt upplag på en yta av 3,2 hektar intill ån. Bolaget har åtagit sig att i så stor utsträckning som möjligt verka för att den absoluta merparten av all reststen som uppkommer bearbetas och förädlas till produkter som efterfrågas på marknaden. I

Länstyrelsens riktlinjer för materialhushållning, materialhushållningsprogrammet, anges att krossad reststen från blockstenstäckter är ett fullvärdigt ersättningsmaterial för naturgrus och att det håller samma kvalitet som krossmaterial från vanliga bergtäckter. Miljöprövningsdelegationen anser att upparbetning av materialet i så stor utsträckning som möjligt är en förutsättning för att anse att verksamheten är rimlig ur hushållningsperspektiv. Bolaget har ansvar för att uppkommen reststen så långt möjligt nyttiggörs. Då uppgifter saknas på i vilken takt och omfattning detta kan göras bör frågan sättas på provotid.

Överlåtelse av villkorsskrivning

Enligt 19 kap 5 § punkten 9 jämförd med 22 kap 25 § tredje stycket miljöbalken kan miljöprövningsdelegationen överlåta åt tillsynsmyndigheten att vid behov besluta villkor av mindre betydelse, i detta fall avseende damning och efterbehandling. Detta möjliggör för tillsynsmyndigheten att vid behov reglera verksamheten mer i detalj.

Beslut i ärendet har fattats av Miljöprövningsdelegationen vid Länstyrelsen i Skåne län. I beslutet har deltagit Ann Westerdahl, ordförande, Jonny Hallgren, miljöakkunnig. Föredragande i ärendet har varit Lilian Thurfsjell, Länstyrelsens miljöavdelning.

Ann Westerdahl

Jonny Hallgren

Bilagor

- 1: Exploateringsplan daterad den 11 november 2010
- 2: Översiktskarta
- 3: Efterbehandlingsplan daterad den 11 november 2010
- 4: Beslut om kungörelsedelgivning och hur man överklagar till miljödomstolen

Bestyrkes

Kopia för kännedom

Elisabeth och Henrik Cederberg, Uggletorp 1128, 280 70 Lönsboda	+bilaga 1-4
Charlotta och Mats Cederkvist, Biskopsgården 1122, 280 70 Lönsboda	+bilaga 1-4
Marianne och Per-Ola Mårtensson, Biskopsgården 1120, 280 70 Lönsboda	+bilaga 1-4
Karl-Erik Nyman, Strandvägen 148, 234 35 Lomma	+bilaga 1-4
Kerstin och Stig Wahlman, Vermanshult 1163, 280 70 Lönsboda	+bilaga 1-4
Gerda Waller, Ängsgatan 6, 289 71 Sibbhult	+bilaga 1-4
Alexander Gustafsson och Jennie Hellberg, Vermanshult, 280 70 Lönsboda	+bilaga 1-4
Naturvårdsverket, Blekholmsterrassen 36, 106 48 Stockholm	+bilaga 2, 4
Trafikverket, Region Syd, Box 543, 291 25 Kristianstad	+bilaga 2, 4
Fortifikationsverket, S Förvaltningsavd, Box 513, 291 25 Kristianstad	+bilaga 2, 4
Skatteverket, Storföretagsregionen, Ludvikakontoret, 771 83 Ludvika	+bilaga 1-2,
Skatteverkets fastighetsenhet, F1, 291 87 Kristianstad	+bilaga 1-2,
Lantmäterimyndigheten Skåne län, Box 50590, 212 15 Malmö	+bilaga 1-2
Skogsstyrelsen, 551 83 Jönköping	+bilaga 2, 4
Miljö- och byggnämnden, Storg 4, 280 60 Broby	+bilaga 1-4
Östra Göinge kommun, Storg 4, 280 60 Broby	+bilaga 1-4
Miljö- och byggnämnden, 283 80 Osby	+bilaga 1-4
Osby kommun, 283 80 Osby	+bilaga 1-4
Aktförvarare	+bilaga 1-4
MPD (AW, JH)	+bilaga 2
Miljöavdelningen (IV, LT, Säkerh depnr 1325/194)	
Miljöavdelning (Tillsynspärm)	+bilaga 1-3
Miljöavdelning (prövotidspärm)	
Miljöavdelningen (JP vicnatur)	+bilaga 1-2
Akten	+bilaga 1-4
Havs- och vattenmyndigheten, Box 11930 404 39 Göteborg	+ bilaga 2, 4

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL SOM HAR ÖVERKLAGATS TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.